

15/-

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

(ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ)

ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ

ਅਕਤੂਬਰ 2010

ਅੰਕ -10

ਗਿਆਨੀ
ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ
ਬਰਖੁਰਦਾਰ

ਮਾਹਿਰ
ਡਾਕਟਰ,
ਕਵੀ ਤੇ
ਚਿੱਤਰਕਾਰ

ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ “ਸ਼੍ਰੀ”

M.D. HONS. (BRUX)- FIRST DIVISION (GRANDE DISTINCTION) FROM BRUSSELS, D.P.H. (EDIN AND GLASGOW), CLINICAL TRIAL MANAGEMENT : CTM (LIVERPOOL), LICENTIATE OF THE ROYAL COLLEGE OF PHYSICIANS- LRCP(EDIN) , LICENTIATE OF THE ROYAL COLLEGE OF SURGEONS - LRCS(EDIN), LICENTIATE OF THE ROYAL FACULTY OF PHYSICIANS AND SURGEONS-LRFPS (GLASGOW)

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.)
ਦੀ ਚੌਥੀ ਟਰਮ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਮਿਤੀ 6-9-10 ਨੂੰ ਹੋਏ ਜਨਰਲ
ਡੈਲੀਗੋਟ ਇਜਲਾਸ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

(ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ)

ਸਾਲ: 1

ਅਕਤੂਬਰ: 2010

ਅੰਕ : 10

ਸੰਪਾਦਕ: ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ
9465216530

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ: 1. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ
9316133498 (ਆਨਨਦੀ)

2. ਇੰਜ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ
9815549523 (ਆਨਨਦੀ)

ਪਰੁੜ ਰੀਡਰ:-
ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਲਿਆਂਵਾਲਾ

ਨਿਊਜ ਐਡੀਟਰ:-
ਹਰਕਿਰਨ ਸਿੰਘ

ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ:-
ਨੈਬ ਸਿੰਘ
ਕੰਪਿਊਟਰ ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ
ਸਿੰਘ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੌਰ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ

1. ਸ. ਜਸਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ) 9993376566
2. ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲੱਬ (ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ) 9463490964
3. ਦੇਸਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ (ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ) 9815731013
4. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਲੁਪੁਰ USA 0014089039952

ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ
ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ
712, ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ,
ਕਜ਼ਹੌਤੀ, ਯੂ.ਟੀ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ | 160036
ਫੋਨ:- 0172-2623163, 9465216530

E-Mail:- bbaiditsinghpatrika@yahoo.com
website:- www.bbaiditsinghpatrika.com

ਚੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸਮੰ	ਦੇਸ਼ ਵਿਚ	ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ
ਸਾਲਾਨਾ	150/-	\$ 30
ਪੰਜ ਸਾਲ	900/-	\$150
ਲਈਫ ਮੈਂਬਰ	5000/-	\$1000

ਇੱਕ ਕਾਪੀ:- 15 ਰੁਪਏ

ਤਤਕਾਰਾ

+ ਸਿੰਘ ਕੌਰ ਦੇ ਮਾਲਮੇਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ	ਸੰਪਾਦਕੀ	2
ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਨੀ ਸੀ... ?	ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	5
+ ਆਸੀ ਕਿੱਕੁਚ ਵਧੇ ਸਾ?	ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ 30 ਜੂਨ 1899	7
+ ਪੰਨਾ 5-12 ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ 999 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ	ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ 30 ਜੂਨ 1899	12
+ ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਕਰਨ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰ	ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ 30 ਜੂਨ 1899	12
+ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼	ਸ. ਰਾਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ	13
+ ਨੀਤੀ ਬਚਨ	ਸ. ਰਾਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ	16
+ ਸੇਚ ਕੀ ਬਾਣੀ ਨਾਨਕ ਆਖੇ	ਸ. ਰਾਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ	16
+ ਪਾਪ ਤੇ ਪ੍ਰੰਨ	ਸੱਤਿਆਚਾਰ 'ਦਾ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ	18
+ ਸਿੰਘ ਸੱਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂਕਾਲ ਦਾ ਸੱਤਿਆਚਾਰ,	ਜਥੇਦਾਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ	21
ਸੱਤਿਆਚਾਰ 'ਦਾ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ	ਡਾ. ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ	23
ਸਾਕਾ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ	ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਲੁਪੁਰ	24
+ ਤੂੰ ਝੁੱਕਾ ਜਥੁਰ ਕੇ ਆਗੇ..	ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸਾਨ ਤੇ ਹੋਰ	27
+ ਕਾਵਿ ਕਿਆਚੀ	ਪ੍ਰੈ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲੜੀ	27
+ ਵਿਅੰਗ ਟੋਟਕੇ	ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ	28
+ ਅਕਾਲ ਮੁਰਤਿ	ਸ੍ਰੀ. ਤਰਸੇਮ ਬਸ਼ਰ	29
+ ਬਦਨਸੀਬੀ ਦੀ ਇੰਡੂਆ	ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ	31
+ ਚਾਰ ਮੂਣੇ ਤੇ ਕਿਆ ਭਇਆ	ਪ੍ਰੈ. ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਜੰਵਾਰ ਹਜ਼ਰ ਹੈ	33
+ ਪ੍ਰਵੇ ਤੇ ਸਹਿ-ਜਵਾਬ ਹਜ਼ਰ ਹੈ	ਦੂਰੋਂ ਨੇਤਿਓਂ ਦੀ ਪਥਰਸਾਰ	34
+ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੰਤਰ	ਸ. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪਥਰਸਾਰ	36
+ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	ਸ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਲਿਆਂਵਾਲਾ	38

ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਣੇ ਨਿਤੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਰਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

Printer S. Sharanjit Singh and publisher S. Nasib Singh Sewak on behalf of owner Nasib Singh Sewak, Printed by Majestic Printing press Bay Shop No. 7, phase 7 Mohali (Punjab) 0172-2674340, Published from # 712 Anandpur Complex Kajheri U.T. Chandigarh. Editor Nasib Singh Sewak.

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਅਕਤੂਬਰ 2010

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਿਸਨੇ ਕਰਨੀ ਸੀ.....?

ਐਨ. ਐਸ. ਸੇਵਕ

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੁਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਲਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤ ਖਾਲਸੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਹਾਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹੁ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ੧ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ। ੧੯੩੯ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਚੇਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਨਕਾਬ ਉਤਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਯੋਗ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਗਈ - ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ੧੯੯੧ ਦੀ ਮਰਦਮ ਸੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੪੫ ਕੇ ੧੮ ਲੱਖ ੨੦ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਹੱਲਾ-ਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ੨੫-੩੦ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਸੀ। ਚਿੱਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਸਿੱਖੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਜੇਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨਣ ਲਈ ੧੯੭੨ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਾਈ ਮੱਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਭਾਪਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ

ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਸੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ। ਸਿੱਖ ਧੜਾਪੜ ਇਸਾਈ ਬਣਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਕੁਝ ਚੰਗੀ ਸੋਝੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਡਕ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਚਾਰਪਾਰਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਕਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਟੇ ਸਨ। ਮਿਸ਼ਨ ਸਕੂਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਰਹੀਸ਼ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸਾਈ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਲੀਆ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਹੁਕਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ੧੯੭੩ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਜਮਾਤ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਭਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ੧੯੭੭ ਵਿੱਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਮੁੱਖੀ, ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਧਰਮ ਬਹਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਦੇਕੇ ਗਿਆਣੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਛੱਡੇ ਗੱਡ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਮੋਹਰੀ ਸਿੱਖ ਚਿੰਡਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦਿਤਾ ਰਾਮ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਓਰੀਐਂਟਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ੧੯੮੬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸਰਪੁਸਤੀ ਹੇਠ ਖਾਲਸਾ ਅਮਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਈ ਸਤੰਬਰ ੧੯੦੧ ਤੱਕ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹੇ। ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ,

ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਹੁਂਦਾ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਥੁੰਅਂ-ਧਾਰ ਲੇਖਣੀ, ਛੱਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸੰਪਾਦਕੀ, ਅਭ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਰਕ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਪੜਾਪੜ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪ੍ਰਸਤਕਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਬਦੀਅਤ ਵਾਲੇ ਅਦੂਤੀ ਤੇ ਲਾਸਾਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੀਰਲੇ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕੈਮ ਦੇ ਇਕੋ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਤੇ ਮਾਣ-ਮੱਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਉਭੱਤ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੁੱਬਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਬੇਤੀ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਮੋਹਰੀ ਮਲਾਹ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀ ਧਾਂਕ ਜਮ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੱਤਕਥਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਕੈਮ ਲਈ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਡੇਰਾਵਾਦ, ਪਾਖੰਡਵਾਦ, ਗੁਰੂ ਫੰਸ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਈ, ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ, ਟੂਹੇ-ਟਾਮਣ, ਮੜ੍ਹੀਆਂ-ਮਸਾਣਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਆਦਿ ਦੀ ਦਰ ਵੀ ਘਟੀ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਜੇ ਅੱਜ ਦਸਤਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਅੱਜ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵੱਡ ਸਤੰਬਰ ੧੯੦੧ ਦਾ ਮਨਹੁਸ ਦਿਹਾੜਾ ਕੈਮ ਲਈ ਇੱਕ ਅਜੇਹੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਪੀੜਾ ਲੈਕੇ ਆਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਰੜਕ ਸਦੀਆਂ ਤੀਕਰ ਸਿੱਖ ਕੈਮ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਕੰਕਰ ਬਣਕੇ ਰੜਕਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਜਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਭਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਪਾਦਕੀ “ਕੈਮ ਲੁਟੀ ਗਈ” ਲਿਖੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਐਡੀਟਰੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਕਰ ਗਏ ਉਹ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਗਏ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਕੀਰਨਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰ ਫੰਡ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਰ ਆਪਸੀ ਖਿਚੋਤਾਣ ਕਾਰਨ ਤੇ ਗਿਆਨੀ

ਜੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕਾ ਤਕੜਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਫੰਡ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਸ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਿਰਫ ੧੯੦੫ ਤੱਕ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਖਬਾਰ ਜਰੂਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਪੁੱਤਰ ਡਾ. ਬਲੇਦਵ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਫੇਲ ਹੋ ਗਿਆ। ੧੯੦੫ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਤੁਰ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ੧੯੧੧ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ੧੯੧੨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ੧੪ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਰੂਰ ਸੰਪਾਦਤ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੇ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਲੰਬਤਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ, ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੈਮ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਣ-ਮੱਤੇ ਤੇ ਲਾਸਾਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਯਾਦ ਭੁਲਦੀ, ਭੁਲਦੀ, ਭੁੱਲ ਗਈ ਤੇ ਪੁਰੀ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੱਕ ਭੁਲਿਆ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਕਰਕੇ ੮-੧੦ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਰੂਰ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ੧੯੪੪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਥੇਦਾਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੋੜ ਵਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਕਲੋੜ ਬਣਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਵੱਡ ਸਰਬਰ ਨੂੰ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਹੰਭਲਾ ਜਰੂਰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਉਦੱਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ- ਹਾਂ ੧੯੨੫ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਥੇਦਾਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੋੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਲੋੜ ਵਿੱਚ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ੧੧੦੦੦ ਤੇ ੪੦੦੦/- ਦੀ ਮਦਦ ਜਰੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ੧੯੮੫ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੇਠ ੩੨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਰੂਰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਢੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਹ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੀਵਾ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਅਵੇਸਲੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ੨੦੦੩ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਿੰਘ ਬੱਦੂਗਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ

ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਵਾਰਡ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਖਤਮ ਹੋਈ ਤੇ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਐਲਾਨ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਰ ਗਏ। 190੯ ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁਕੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਹਰ ਪੰਥ ਦਰਦੀ, ਸਿੰਖ ਚਿੰਤਕ, ਹਰ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਫੇਰ ਇਕ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੰਖ ਕੌਮ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਜੋ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਖਜਾਨਾ ਦੇ ਗਏ, ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਉਕਰੇ ਗਏ ਪੈਰ ਚਿੰਨਾਂ ਤੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ੨ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪੂਰੀ ਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਵਰਸਿਟੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਝ ਲੁਕੇ ਛਿਪੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਵੀ ਖੋਜ ਹੋ ਸਕੇ। ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਵਾਰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਰਖਣਾ ਕਰਿ ਸਕਾਂਗੇ। ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਜੇਹੀ ਕਿਸੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੰਨ 2009 ਵਿੱਚ ਇੰਜ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.) ਬਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। 1900 ਸਾਲਾ ਬਰਸੀ ਪੂਮ-ਧਮ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਹ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੇਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਿਲਜ਼ਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ ਪਰ

ਸ਼੍ਰਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ‘ਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜੂੰ ਨਹੀਂ’ ਸਰਕੀ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਾਸ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਦੋ ਸਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸ ‘ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ੯੦% ਖਰਚੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੇਰ ਵੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਬੂਲਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਚਿੰਨਾਂ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਪੁਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁੰਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਜਲੇ ਮਕਸੂਰ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੰਡਲੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਠਕ ਵਰਗ ਵੀ ਮੌਢੇ ਨਾਲ ਮੌਢਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ, ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੌਮ ਨੇ ਇਸ ਦੁੱਲੋ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰਕੇ, ਭਾਵ ਇਸ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਇਤਹਾਸਕ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਥਾਂ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਪੂਰੀ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਛੜ ਗਈ ਹੈ ਜੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੌਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੱਕੇ-ਡੋਲੇ ਨਾ ਖਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਸੋ ਸਮੂਹ ਸਿੰਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਵਲੋਂ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ “ਦੇਰ ਆਏ ਦਰੁਸਤ ਆਏ” ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਹੀ, ਪਰ ਜੇ ਅੱਜ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਰੀ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ, ਪ੍ਰੇ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਚਿੰਨਾਂ ਤੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਝੰਡੇ ਬਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਹੰਡਲੇ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਕੌਮ ਲਈ ਸ਼ੁੱਭ ਸ਼ੁਗਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਜੇਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਬਣਕੇ ਰਹੇਗਾ।

9465216530

ਖਾਲਸਾ ਅਮਬਾਰ ਲਾਹੌਰ

30 ਜੂਨ 1899

ਆਸੀਂ ਕਿੱਕਰ ਵਧੇ ਸਾਂ?

ਜਦ ਆਸੀਂ ਇਸ ਉਪਰਲੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਅਕਲ
ਦੀ ਸਲੇਟ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਿਣਕੇ, ਜੁ ਵਾਥ ਕੱਢਦੇ
ਹਾਂ ਤਦ 'ਬੇ
ਅਮਨੀਯਾ'
ਨ ਫਰਤ
ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ
ਪਾਠਕ ਇਸ
ਬਾਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ
ਖ ਯ ਾ ਲ
ਕਰਨ ਗੇ ਕਿ
ਇਹ ਜਵਾਬ
ਗਲਤ ਹੈ
ਕਿਉਂਕਿ ਕੌਮ
ਯਾ ਪੰਥ ਧਰਮ
ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ
ਅਮਨ ਵਿੱਚ ਹੋ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੀ ਕਰ
ਸਕਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ
ਆਸੀਂ ਅਪਨੇ
ਇਸ ਖ਼ਾਲਸਾ
ਵਾਲੇ ਸੱਜਨਾਂ ਨੂੰ
ਇਸ ਸਵਾਲ
ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਕੇ

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਰਤ ਨੂੰ
ਵੇਖਦਿਆਂ ਪ੍ਰੰਤੂ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ
ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੌਮ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਰਾਬਤਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਮਬਾਰ ਦੀ ਬੋਰਡ
ਲੋੜ ਹੈ। ਸੋ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਸਿਰੜੀ
ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ੧੨ ਜੂਨ ੧੮੯੯ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਅਮਬਾਰ ਲਾਹੌਰ (ਸਪਤਾਹਿਕ),
ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਕੁੱਝ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਜਿਮੇਵਾਰੀ ਭਾਈ ਕੰਡਾ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਰੰਮਲ ਭਾਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ
ਗਿਆਨੀ ਦੇ ਮੌਹਿਆਂ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਤੌਰ ਸੰਪਾਦਕ
ਆਪਣੀ ਜਿਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾ-ਖੂਬੀ ਨਿਭਾਉਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਜਲਦੀ
ਹੀ ਇਸ ਸਪਤਾਹਿਕ ਅਮਬਾਰ ਨੇ ਸਿੰਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਹਲਚੱਲ ਪੈਦਾ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ। ਵਿਧੇਂ ਟੋਲੇ ਵਲੋਂ ਇਸ ਅਮਬਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲੱਭੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਡੇ ੧੮੯੯ ਤੋਂ ੧੮੯੩ ਤੱਕ ਅਮਬਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ
ਪਿਆ ਤੇ ਮਈ ੧੮੯੩ ਤੋਂ ਫੇਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ
ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਮਬਾਰ ਦੇ ਕੁੱਝ ਪੰਨੇ ਹਰ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਹੁ-ਬ-ਹੁ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਮਕਸਦ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਕੌਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ
ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਜੋ ਕੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਬਣਕੇ ਤੁਰੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ
ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ।

ਅ.ਐਮ. ਸੇਵ

ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਰ ਆਸ਼ਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜੋ
ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲੇ ਜਦ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਅਮਨੀ ਨੇ ਏਥੋਂ ਤਕ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਜਦ ਕੱਟ ਦੇਈਏ ਤਦ ਕਈ ਸ਼ਾਖਾਂ ਨਵੀਆਂ ਛੁੱਟ ਪੈਂਦੀਆਂ
ਹਨ, ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਸਾਡੀ ਕੱਟਾ ਵਚੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਆਸੀਂ
ਭੀ ਇੱਕ ਦੀ ਜਗਾਹ ਸੈਂਕਤਿਆਂ ਤਕ ਵਧਨ ਲੱਗੇ, ਜਿਸਤੇ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ੨ ਪੱਕ ਗਿਆ ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਾ ਮੁੱਕੇ, ਸਗੋਂ ਵਹੀਰਾਂ ਦੇ ਵਹੀਰ ਰਾਮਜੰਗੇ ਲੈਕੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਫਿਰਨ ਲੱਗੇ ॥

ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਪੰਜ ੨ ਰੁਪਯੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਨ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਭੀ ਸਾਡਾ ਵਾਧਾ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਵਾੰਗ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਇਆ ਸਗੋਂ ਨਵਾਂ ਬੱਚ ਅਜੇਹਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅਸੀਂ ਭੁਜੰਗੀ ਅਰਥਾਤ ਸੱਪ ਦਾ ਬੱਚਾ ਰੱਖਣਾ ਫਿਰ ਉਸੇ ਨਵੇਂ ਪੇਚ ਨੇ ਮੁਗਲੀਆ ਜੂਲਮ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਸ਼ਸ਼ਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਦੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਜ਼ਹਰ ਭਰਕੇ ਖਧਾ ਦਿੱਤਾ ॥

ਫਿਰ ਉਸ ਸਰਹੱਦ ਪਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੈਬਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਫਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਖਾਧ ਚੰਮੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਜਾ ਵੱਜੇ, ਜਿਸ ਪਰ ਅਸੀਂ ਐਥੋਂ ਤਕ ਕਾਬੂ ਪਾ ਗਏ ਜੋ ਕਾਬਲ ਅਤੇ ਕੰਪਾਰ ਤੱਕ ਧਰਮਸਾਲਾ ਬਨਾ ਦਿੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਕੜਾਹ ਪੁਸ਼ਾਦ ਹੋਨ ਲੱਗੇ ॥

ਜਿਹਲਮ ਤੇ ਪਾਰ ਕਾਬਲ ਕੰਪਾਰ ਅਤੇ ਗਜ਼ਨੀ ਦੀ ਕੰਪਾਂ ਤਕ ਸਾਡੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾ ਅਜੇਹੀਆਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਜਗ੍ਹਾ ੨ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਨ ਲੱਗਾ, ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਨਾ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਸ਼ਿਵਾਲਾ ਨਾ ਠਾਕੁਰਾਂ ਦਾ ਠਾਕੁਰ ਦੁਵਾਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਭੌਨ ਸਾ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਦਸ਼ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਮਕਾਨ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਰ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਦਿਨ ਵੱਧਦੇ ਚੱਲੇ ਗਏ ॥

ਅੱਜ ਕੱਲ ਜਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਮਨ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸਰਹੱਦੀ ਲੋਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲੋਗ ਬੇਅਮਨੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਖੜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਦ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇਤੇਨੇ ਅਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਝੁਕਾਉਨੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਕੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਕੇ ਸਾਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਪਰ ਅਮਨ ਹੋਜਾਏ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਾ ਪਵੇ ਜਿਸਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਲਟਨਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਨੌਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਅਪਨੇ ਭਾਈਆਂ ਵਾੰਗ ਹੀ ਮੋਚਨੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜ ਬੈਠਨ, ਅਤੇ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਵਲ ਲੜਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਸੀਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ॥

ਦੂਸਰਾ ਸਾਡੇ ਵਧਨੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੂਸਰੇ ਲੋਗਾਂ ਦੀ ਵਲੋਂ ਨਫਰਤ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਉਹ ਲੋਗ ਜੋ ਹਿੰਦੂ

ਧਰਮਾਨੁਸਾਰ ਸਾਨੂੰ ਸੂਦਰ ਜਾਨਕੇ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਰ ਅਪਨੇ ਦੇਹਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੜਨ ਦੇਂਦੇ ਸਨ ਤਦ ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਕੇ ਸਭ ਇੱਕ ਹੋ ਗਏ ਸੇ, ਜਿਸਤੇ ਅਜੇਹਾ ਬਲ ਸੰਭਲਯਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਘਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾਇਆ, ਅਰ ਪਿਛਲੇ ਜਾਤ ਬਰਨ ਦਾ ਬੇੜਾ ਡੋਬਕੇ ਇੱਕ ਸੋਚਬੰਸ ਖਾਲਸਾ ਬਨਾਇਆ ਜਿਸਤੇ ਸਾਡਾ ਐਥੋਂ ਤਕ ਪੰਥ ਵਧ ਗਿਆ ਜੋ ਨਿੱਕੇ ਤੇ ਨਿੱਕਾ ਅਰ ਵੱਡੇ ਤੇ ਵੱਡਾ ਖਾਨਦਾਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਵੱਧ ਗਏ। ਜੇ ਦਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੇ ਲੇਗ ਨਫਰਤ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਦ ਅਸੀਂ ਕਰੇ ਭੀ ਦੁਨੀਆਂ ਪਰ ਵਧ ਨਾ ਸਕਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਤੇ ਸਾਫ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ ਬੂਟੀ ਬੇਅਮਨੀ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਹੀ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਜਿਉਂ ੨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਉ ਫੈਲਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਿਉਂ ੨ ਸਾਨੂੰ ਘਾਟਾ ਆਉਂਦਾ ਦਖਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਜੋ ਲੋਗ ਖਾਲਸਾ ਬਣਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਯਾਲੀ ਗਰਮ ਕੱਪੜਿਆਂਵਾਂਗ ਠੰਡ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਜਾਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਆਮ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਖਨ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ ਕਿ “ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮੌਕੇ ਵਾਸਤੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਏ ਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਨ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ” ਜਿਸਤੇ ਸਾਫ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਵਾਧਾ ਕੇਵਲ ਬੇਅਮਨੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾ ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਸਾਥੋਂ ਲੋਗ ਨਫਰਤ ਕਰਨੋਂ ਹਟ ਗਏ ਹਨ ਅਰ ਸਿੰਘੀ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਦੇਖਕੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਯਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਆਖਨ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ ਤਦ ਉਹ ਗਰੀਬ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਜੇ ਅੱਗੇ ਹਿੰਦੂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਨਫਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਮੇਲ ਨੂੰ ਭੀ ਗਨੀਮਤ ਸਮਝ ਕੇ “ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ ੨” ਜਾਣਕੇ ਖਾਲਸਾ ਤੀਜਾ ਪੰਥ ਆਖਨੋਂ ਨੱਠੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਆਖਨ ਨੂੰ ਭੀ ਪਾਪ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਤੇ ਅਪਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸੂਦ੍ਰਪਣੇ ਨੂੰ ਧਾਦ ਨਾ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਪਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਦੀ ਉਤਮਤਾ ਵਿੱਚ ਵੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਏਹੋ ਜਵਾਬ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ “ਬੇਅਮਨੀ ਯਾ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਵਧੇ ਸਾਂ ॥”

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ

30 ਜੂਨ 1899

ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰ

ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅਪਨੀ ਰਾਇ ਦੇ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਖਾਲਸ ਹੋਵੇ

ਦੋਹਿਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਘਟ ਘਟ ਜਾਨਨ ਹਾਰ। ਕਿਧਾ ਕੀ ਸੈ ਦਾਸ ਪਰ ਪਕਰੀ ਸਰਨ ਤੁਹਾਰ॥੧॥ ਸੁਭਤ ਲਗਾਵੇ ਪੰਥ ਕੋ ਅਪਨੀ ਕਿਧਾ ਧਾਰ। ਅੰਨਮਤੀਅਨ ਸੇ ਸ਼ਿੰਘ ਹੀ ਪਾਵੇ ਅਥ ਛੁਰਕਾਰ॥੨॥ ਅੰਨਮਤਨ ਕੀ ਆਸ ਕੋ ਤੇਤੇ ਮਨ ਚਿਤ ਲਾਇ। ਤਬ ਨਜਾਤ ਇਸ ਖੇਦ ਤੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪਾਇ॥੩॥ ਦਵੈਯਾ:- ਜਬ ਨਜਾਤ ਇਹ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਅੰਨਮਤਨ ਜੇ ਪਾਵੇ। ਫਿਰ ਮੁੜਕੇ ਇਨ ਫੰਧੇ ਅੰਦ੍ਰ ਨਹੀਂ ਤਦ ਆਵੇ॥ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਕਰੇ ਕਨਾਰਾ ਇਨ ਸੇ ਸੁਖ ਪਾਵੇਗੇ ਭਾਰੀ। ਫਿਰ ਅੰਦੋਂ ਕੋ ਕਰੇ ਨਸੀਹਤ ਉਚੇ ਕੁਕ ਪੁਕਾਰੀ॥੪॥ ਅਨਸਤੀ ਹਨ ਬਡੇ ਲੁਟੇਰੇ ਜਿੱਤਯਾ ਚਾਹੁਨ ਬਾਜ਼ੀ। ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਲੁੱਟਨ ਸਭ ਕੋ ਪੇਟ ਪਾਲ ਹੁਇ ਰਾਜ਼ੀ। ਤੇਲ ਤਿਲਾਂ ਅਰ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਢੋਰ ਪਸੂ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਮੰਗਲ ਬੁੱਧ ਸੁਨਾਕੇ ਗੁਸੇ ਸੰਕਾ ਮਨ ਮਹਿ ਪਾਵੇ॥੫॥

ਦੋਹਿਰਾ

ਦਸ ਗੁਰੂਅਨ ਉਪਕਾਰ ਜੋ ਕੀਨੇ --- ਮਹਿ ਆਇ। ਪੰਥ ਕੋ ਜਾਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇ ਸਰਨ ਔਰ ਕੀ ਜਾਇ॥੬॥ ਹੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸੁਧ ਗੁਨੋਂ ਕੀ ਖਾਨ। ਸੁਧਰੇ ਜੈਸੇ ਖਾਲਸਾ ਸੋ ਦੀਜੈ ਵਰਦਾਨ॥੭॥ ਹੋਰ ਬਾਸਨਾ ਨਾਹਿ ਕੁਛ ਹੇ ਕਲਗੀਪਰ ਦੇਵ। ਪੰਥ ਪੂਤ ਤੁਮਰਾ ਬਨੇ ਕਰੇ ਤਿਹਾਰੀ ਸੇਵ॥੮॥

ਦਸ ਐਲ.ਐਸ.
ਦੱਜਾ ਖੇਲ

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ

ਪਯਾਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫੜੇ ਹੈ॥

ਇਸ ਜਗ੍ਹ ਪਰ ਨੰਬਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਭਾਈ ਇੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਘਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿਆ, ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫਿਰ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਨੱਗ੍ਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਤੀਤੀ ਕਰਨੇ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਪਰ ਸਭ ਨਗਰਨਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੱਗਰ ਦੇ ਰਹਿਣੇ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਅਪਨੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਚਾਈ ਗੁਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਾਂਗੇ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਅਕਸਾ ਸਿੰਘ
ਨਦਰ ਵਾਲੀ ਬਾਨੀ ਹੁਰਪੁਰ,
ਤਹਸੀਲ ਉਨਾ

ਬਰਤ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਪਰ ਵਿਚਾਰ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫੜੇ ਹੈ॥

ਆਪਨੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਦੇ ਵਰਤ ਵਾਸਤੇ ਸਿੰਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਥਾ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਸਿੰਖਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਦੇ ਵਰਤ ਦੀ ਆਗਾਜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਰ ਇਹ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਇਸ ਦਿਨ ਬਰਤ ਰੱਖਨ ਜਿਸ ਤੇ ਉਤਸ ਫਲ ਮਿਲੇਗਾ॥

ਜੋ ਆਪਨੇ ਅੰਨ ਛੱਡਨਾ ਪਾਖੰਡ ਆਖਦਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਤਾਤਪ੍ਰਸਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਰੋਟੀ ਤਜਾਗਕੇ ਸੰਘਾਤਿਆਂ ਦਾ ਆਟਾ ਪੇਟ ਭਰਕੇ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਫਿਰ ਬਰਤੀ ਸਦਾਉਂਦੇ ਹਨ ਸੋ ਪਾਖੰਡੀ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਬਰਤ ਰੱਖਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਹਰਿਵਿੱਤ ਸਿੰਘ
ਮੁਲਤਾਨ

ਨੋਟ:- ਅਸੀਂ ਅਪਨੇ ਪਯਾਰੇ ਭਾਈ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਪਰ ਇਤਨਾ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਸਮੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਯਾ ਪੁਸਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਬਰਤ ਨੂੰ ਰੱਖਨਾ ਚੰਗਾ ਦੱਸਦਾ

ਹੋਵੇ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਾਜ ਤਧਾਗਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਪ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

ਦੁਸਰਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਪਰ ਇਸ ਵਰਤ ਦਾ ਰਖਨਾ ਅੱਛਾ ਦੱਸਯਾ ਹੈ ਸੋ ਇਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਅਪਸਗਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਰੱਜਕੇ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਰੇ ਵੇਲੇ ਭੀ ਕੜਾਹ ਪੁਸ਼ਾਦ ਫਕਨਾ ਦੱਸਯਾ ਹੈ ਫਿਰ ਜਨਮ ਦਿਨ ਪਰ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਜਨ ਖਾਨੇ ਲੋੜੀਦੇ ਹਨ, ਅੰਨ ਦਾ ਨਾ ਖਾਣਾ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੋਗ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕੁੱਖ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਪਰ ਇਹ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਯਥਾ:-

“ਅੰਨ ਨ ਖਾਹਿ ਦੇਹੀ ਦੁਖ ਦੀਜੈ ॥ ਬਿਨ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਝਿਪਤ ਨਹੀਂ ਬੀਜੈ ॥ ਪੁ: ਅੰਨੈ ਬਿਨਾ ਨ ਹੋਇ ਸੁਕਾਲ ॥ ਤਜਿਐ ਅੰਨ ਨ ਮਿਲੇ ਗੁਪਾਲ ॥” ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਅੰਨ ਨਾ ਖਾਕੇ ਵਰਤ ਰੱਖਨ ਦਾ ਅਤਿ ਨਖੇਧ ਹੈ ॥

✿*✿*✿ ਐਡੀਟਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਥਾਰ

ਗੁਰਪੁਰਖ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਇਹ ਨੱਗਰ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੋ ਸਿੰਘ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਨੇ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵੱਡੀ ਪੂਰੀ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਉਦਾਰ ਤੇ ਵੱਖਯਾਨ ਹੋਏ ਹਨ ਅਰ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਂਦਾ ਗਿਆ ॥

✿*✿*✿

ਲੇਖਕ ਪੰਥ ਦਾ ਸੇਵਕ ਵਿੱਕ ਸਿੰਘ
ਨੱਗਰ ਮੇਗਣ, ਤਰਿਸੀਲ ਚਕਵਾਲ

ਪਿੰਡੀ ਘੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ॥

ਪੇਠੋਹਾਰ ਧੰਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਾਰਾ ਨਗਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਆਖਾਈ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਨੱਗਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀਯਤ ਸਰਦਾਰ ਗਨੀਮੰਸਦ ਖਾਂ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਨਵਾਬ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹਦੋਨੋਂ ਸਾਹਿਬ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ ਅਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਸਾਰੇ ਹਨ ਜਿਸ ਪਰ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਬਖੇੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਆਖੰਡ ਪਾਠ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ ਜ਼ੁੰਗੀ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਲੋਗਾਂ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਭੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸ਼ੋਕ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਰਹਤ ਬਿਥੇਕ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਇਹ ਲੋਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਕੇ ਪੂਰੀ 2 ਚਹਤ ਰੱਖ ਸਕਨ, ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਇਸ ਬਾਤ ਤੁਰਵ ਧਾਰਨ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇਸ ਨੱਗਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੇ ਭੇਜਕੇ ਕਿਤਾਰਥ ਕਰੇਗੀ ॥

✿*✿*✿

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਵਿੱਕ ਸਿੰਘ ਸੌਂਵਾਂਸ
ਪਿੰਡੀ ਘੇਸ਼

ਆਰਤੀ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਪੂਜਨ ਪਰ ਵਿਚਾਰ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ਹੈ ॥

ਅਪਨੇ 20 ਜੇਠ ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿੱਚ ਆਰਤੀ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗ੍ਹਾ ਕੇ ਕਰਨਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਰ ਦੇਵੀ ਦਾ ਪੂਜਨ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਯਾ, ਇਸ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੁਮਾਣ ਦੇ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਤੇ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਯਥਾ:- “ਮੁੱਖ ਦੀਪ ਪ੍ਰਿਤ ਸਾਜਿ ਆਰਤੀ” ਇਸਤੇ ਸਾਫ਼ ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਧ ਦੀਪ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਯਾ ਹੈ ॥

ਇਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ “ਸੰਖਨ ਕੀ ਪੁਨ ਘੰਟਨ ਕੀ ਕਰ ਫੁਲਨ ਕੀ ਬਰਖਾ ਬਰਖਾਵੈ” ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਘੰਟੇ ਬਜਾਉਨੇ ਅਤੇ ਫੁਲ ਬਰਸਾਉਨੇ ਦੀ ਆਗਯਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ “ਕਿਪਾ ਕਰੀ ਹਮ ਪਰ ਜਗ ਮਾਤਾ । ਗ੍ਰੰਥ ਕਹੈ ਤੂ ਸਭ ਰਾਤਾ” ਫਿਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਨਖੇਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਬੇਗ ਸਿੰਘ
ਲਹਾਰ ਮਾਜ਼ਰੀਆ,
ਮਿਛਲ ਸਕੁਲ ਅਮਰ ਕੜ

ਨੋਟ:- ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਧੰਨੁਸ਼ਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਦੀ ਕਿਪਾ ਨਾਲ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਭੀ ਹਰ ਇੱਕ ਬਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਨ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ, ਅਰ ਕਿਸੇ ਬਾਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ

ਵਿਚਾਰੇ ਅੰਧਾ ਧੁੰਦ ਹੀ ਸੱਤ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ॥

ਪੰਤੂ ਅਸੀਂ ਅਪਨੇ ਮਿੱਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਧੂਪ ਦੀਪ ਵਾਲੇ
ਕਬਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਨ ਦੇਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ
ਕਿ ਉਹ ਧੂਪ ਦੀਪ ਅਤੇ ਫੁਲ ਆਦਿਕ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਕਿਸ ਨੂੰ
ਕਬਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਯਥਾ:- ਨਾਮੁ ਤੇਰੋ ਆਰਤੀ ਮਜ਼ਨੁ ਮੁਰਾਰੇ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਝੂਠੇ ਸਗਲ ਪਾਸਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਨਾਮੁ
ਤੇਰੋ ਆਸਨੇ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਉਚਸਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਕੇਸਰੇ ਲੇ ਛਿਟਕਾਰੇ ॥
ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਅੰਭੁਲਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਚੰਦਨੇ ਘਸਿ ਜਪੇ ਨਾਮੁ ਲੇ ਤੁਝਹਿ
ਕਉ ਚਾਰੇ ॥ ੨ ॥ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਦੀਵਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਬਾਤੀ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ
ਤੇਲੁ ਲੇ ਮਾਹਿ ਪਸਾਰੇ ॥ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਲਗਾਈ ਭਇਓ
ਉਜਿਆਰੇ ਭਵਨ ਸਗਲਾਰੇ ॥ ੩ ॥ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਤਾਗਾ ਨਾਮੁ ਫੂਲ
ਮਾਲਾ ਭਾਰ ਅਠਾਰਹ ਸਗਲ ਜੂਠਾਰੇ ॥ ਤੇਰੇ ਕੀਆ ਤੁਝਹਿ
ਕਿਆ ਅਰਪਉ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਤੁਹੀ ਚਵਰ ਢੋਲਾਰੇ ॥ ੪ ॥ ਦਸ
ਅਠਾ ਅਠਸਠੇ ਚਾਰੇ ਖਾਣੀ ਇਹੈ ਵਰਤਣਿ ਹੈ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰੇ ॥
ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸੁ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਆਰਤੀ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਹੈ ਹਰਿ ਭੋਗ
ਤੁਹਾਰੇ ॥

ਇਸ ਆਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਸਾਮੱਗ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ
ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਕਬਨ ਕਰਕੇ ਆਰਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਰ ਬਾਹਰ
ਮੁਖੀ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਨੂੰ ਜੂਠੀ ਸਮਝ ਕੇ ਅਰ ਉਸੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ
ਉਸੇ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹਾਂਸੀ ਜੋਗ ਸਮਝਕੇ ਖੰਡਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ
ਪਹਿਲੇ ਭਗਤ ਦਾ ਤਾਤ੍ਪਰਜ ਭੀ ਧੂਪ ਦੀਪ ਅਤੇ ਪਿ੍ਰਤ ਤੇ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ।

ਦਸਰਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਜੋ ਘੰਟੇ ਅਰ ਸੰਖਾਂ ਦਾ
ਵੱਜਨਾ ਕਬਨ ਕੀਤਾ ਹੈ --- ਪੁਰਾਣ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ---
ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ---- ਗ੍ਰੰਥ ਪਰਨ ਮਗਰੋਂ ਜੋ ਕਬਨ ---
--- ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਤਰਜਮਾ ਹੀ ਹੈ, ਜੈਸਾ
ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ ਦੇ ਕਵਿ ਆਦਿ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲ ਕਰਦੇ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਇਹ ਅਸਲੀ ਮੰਗਲ ਦਾ ਉਲਥਾ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਨਕੇ ਸਾਡੇ ਭਾਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥

ਐ: ਖਾ: ਅ:

ਸਦਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿੱਚ ਸਭਾ ਦੀ ਫਿਰ ਕਾਇਸੀ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਹੈ ॥ ਨੀਚੇ ਲਿਖੀਆਂ ਸੜਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਉਤਮ ਅਖਬਾਰ ਮੌ
ਦਰਜ ਕਰੋ ॥

ਈਹਾਂ ਸਦਰ ਬਜ਼ਾਰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਮੌ ਪਹਿਲੇ ਸਭਾ
ਭਾਦੋਂ ਸੰ: ਨਾ: ੪੨੮ ਮੌ ਕਾਇਮ ਹੁਈ ਥੀ ਜੋ ਕਿ ਕਈ
ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਹੋਕਰ ਫਿਰ ਕੁਛ ਅਨਮਤ ਵਰ੍ਗੀਤਾ ਕੇ ਸਬੱਬ
ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਮੁਲਤਵੀ ਰਹੀ। ਅਥ ਪਹਿਲੀ ਹਾਜ਼ੂ ਕੇ ਤਮਾਮ
ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਇਕੱਤੇ ਹੋਕਰ ਫਿਰ ਸਭਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ
ਉਤਮ ਕਾਰਜ ਮੌ ਭਾਈ ਬਾਘ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਪਾਨੀ ਜਮਰੇਦ
ਵਾਲਯਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ
ਧੰਨਯਵਾਦ ਦੇ ਜੋਗ ਹੈ ॥

ਪਹਿਲਾ ਜੋੜ ਮੇਲ ਇਸ ਸਭਾ ਕਾ ਦੁ ਹਾਜ਼ੂ ਐਤਵਾਰ
ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾਸ ਨੇ ਏਹ ਵੱਖਖਾਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ
ਇਹ ਜੋ ਸਭ ਹੈ ਏਹ ਸਰ ਸਬਜ਼ ਖੇਤੀ ਕੀ ਨਹਾਈ ਹੈ ਅੰਤਰ
ਖੇਤੀ ਕੇ ਇਤਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ:-

੧ ਅੰਤ ਯਾਨੀ ਬਰਖਾ ਨਾ ਹੋਨਾ, ੨ ਚੌਨਾਂ ਡੰਗਰਾਂ ਕਾ ਸੁਮਦਾ,
੩ ਚੋਰ, ੪ ਮੂਸੇ, ੫ ਉਲੇ, ੬ ਮਕੜੀ ਟਿੱਡਾ, ੭ ਕਾਲੰਗਿਆਰੀ,
ਇਨ ਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭਾ ਕੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨ ਹੋਣੇ
ਏਹ ਅੰਤ ਹੈ, ਅੰਤ ਜੋ ਮੁਰਖ ਲੋਗ ----- ਕਰਕੇ ਸਭਾ
ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਣਾ ਚੌਣੇ ਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਅਨਮਤੀ ਲੋਗ ਗੁਰੂ
ਮਤ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਜਿਨ ਕਾ ਅਸਲੀ ਤਾਤਪਰਜ ਗੁੜ੍ਹ ਹੈ
ਗੁਰਮਤ ਮੌ ਸੇ ਚੁਰਾ ਕਰ ਕੇਲੇ ਭਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੋ ਧੋਖਾ ਦੇਤੇ
ਹੈਂ ਏਹ ਚੋਰ ਹੈ,

ਅੰਤ ਜੈਸੇ ਮੂਸਾ ਖੇਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਮੌ ਸੇ ਹੋਕਰ ਖੇਤੀ
ਕਾਟਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਜਿਨਕੇ ਉਪਰ ਤੇ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਹੈਂ ਅਰ
ਪੰਥ ਮੌ ਸੇ ਹੀ ਉਨ ਕੀ ਉਤਪੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅਨਮਤ ਵਾਲਯਾਂ
ਨਾਲ ਮਿਲ ਕਰ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਕੇ ਜੋ ਉਨਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ
ਮੂੰਹ ਮੌ ਆਗਯਾ ਵੇਹ ਤੇ ਮੂਸੇ ਜੈਸੇ ਖੇਤੀ ਕੋ ਕਾਟ ਕਰ ਕੁਝਾ
ਬਨਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਕਾ ਭੀਗੁਮਲ ਯਾ ਕੁੜਾਰਾਮ
ਬਨਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਵੇਹ ਮੂਸੇ ਹੈਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਰੀਆ ਆਦਿਕ
ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਕੇ ਜੈਸੇ ਖੇਤੀ ਕੋ ਗੋਲੇ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ
ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਮਿਰਜ਼ਾ ਕਾਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਕੇ ਝੁੱਕੀ ਦੇਣੇ ਹੇਤ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅੰਤ ਆਰੀਆਂ
ਲੋਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜੋ ਕਾਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅੰਤ ਦਸਮ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਲਗੀ ਧਰ ਜੀ ਅਧੂਰਾ ਛੌਡ ਗਏ ਸੇ ਉਹ
ਦਯਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕੀਆ ਹੈ, ਏਹ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਕੇ ਉਲੇ

ਹੈਂ ਵੇਹ ਲੋਕ ਜੋ ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਕੇ ਇਸ ਉੱਤਮ ਨਾਮ ਸੇ ਹਟਾਕਰ ਅਪਨੇ ਦਾਸ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵੇਹ ਮਕੜੀ ਸਮਝਨੇ ਚਾਹੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਮਕੜੀ ਖੇਤੀ ਸਰਸਬਜ਼ ਕੇ ਖਾਕਰ ਮੈਦਾਨ ਕਰ ਦੇਤੀ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਏਹ ਥੀ ਖਾਲਸਾ ਰੂਪ ਸਬਜ਼ੀ ਕੇ ਹਟਾਕਰ ਗੋਪੂਰਾਮ, ਕੂੜਾ ਮਲ ਬਨਾ ਦੇਤੀ ਹੈ ਅੰਤ ਫੇਜ਼ੀ ਲੋਕ ਪੇਠੋਹਾਰੀ ਅਕਸਰ ਬੁਹਮਣ ਜਾਤੀ ਕੇ ਸੁਣੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨੌਕਰੀ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਖਾਲਸਾ ਸਜੇ ਰਹਿਨਾ ਜਬ ਪਿਨਸ਼ਨ ਵੰਗੇਰਾ ਲੇਕਰ ਘਰ ਜਾਨਾ ਤੇ ਵਹੀ ਕੇਸੋਂ ਕੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੇਦੀ ਕੱਛ ਕੀ ਜਗ੍ਹਾ ਧੋਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੇਤੇ ਹੈਂ ਏ ਪੰਥ ਮੈਂ ਕਾਲੰਗਯਾਰੀ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕਾਲੰਗਯਾਰੀ ਕਾ ਬੂਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੰਦਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਕਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਬ ਨਿਸਰਤਾ ਹੈ ਤਥਾ ਕਾਲਾ ਚੰਦਰੀ ਸ਼ਕਲ ਕਾ ਹੈ ਜਾਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਏਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਏਸੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਕੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਤੱਤ ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਬਚਣਾ ਜੋਗ ਹੈ ॥

ਜਿਸ ਖੇਤੀ ਕਾ ਮਾਲਕ ਸਾਮਰੱਥ ਹੈ ਉਸਕੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਤਾ ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਕਾ ਮਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਉਨਕਾਂ ਸਰਣ ਗੁਹਣ ਕਰਨੀ ਜੋਗ ਹੈ ਅੰਤ ਉਨਕਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਹਿਤਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀਆਂ ਉੱਚਤ ਹੈਂ ।

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੋ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਹੈਂ ਖੁਦ ਰੱਛਕ ਬਨੇਨਗੇ, ਓਹਦੇ ਦਾਰਾਨ ਕੀ ਅਦਲ ਬਦਲ ਇਸ ਸਭਾ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰਹਿ ਹੁਈ ॥

੧. ਸੁ. ਈਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਪ੍ਰੇਜ਼ੀਡੰਟ
੨. ਸੁ. ਸੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੇਜ਼ੀਡੰਟ
੩. ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਨਸਾਰੀ ਚੀਫ ਸਕੱਤਰ
੪. ਭਾਈ ਸੁੰਦ ਸਿੰਘ ਕੁਤਬਫੌਜ ਨਾਇਬ ਸਕੱਤਰ
੫. ਭਾਈ ਮਤਬਹਾਰਾਇ ਸਿੰਘਜੀ ਖਣਾਨਚੀ
੬. ਭਾਈ ਜਵਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਇਬ ਖਾਨਾਨਚੀ
੭. ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਲੂਕ ਡਾਕਖਾਨਾ ਮੁਹਾਸ਼ਬ
੮. ਭਾਈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਗ ਜੀ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਪੁਸਤਕਾਧ
੯. ਭਾਈ ਬਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੀਫ ਮਿਥ ਮਿਸਤ੍ਰੀ

ਇਸ ਸਭਾ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਇਮ ਹੋਣੇ ਕੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੈਂ ੧ ਰੁਪੱਯਾ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਹਰੀ ਸਿੰਘ
ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਾਧ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ
ਪਸਾਵਰ ਸਦਰ ਬਚਾਰ

ਖਾਲਸਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਨਯਾ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਲਈ ਦਾਨ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰ ਵਿਖੇ ਛਾਪਕੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰੋ ॥

ਮੈਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਧੰਨਿਯਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਸੁਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਅਪਨੀ ਕੁਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਖਾਲਸਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਿਆਰੇ ਵੀਰੇ ਏਹ ਸਾਰੇ ਦਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਦਾਨ ਹੈ ਜੇਹੜਾ ਆਪ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਣਾ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਸਾ ਹੈ ਜੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਭਾਈ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੌਕੇ ੨ ਪਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਕੇ ਸੱਚਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਨਗੇ:-੫ ਸਰਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ ਨਹਰ ਲੁਦਿਹਾਨਾ, ਖਾਲਸਾ ਚੁਬਿਲੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਖੇ, ੧ ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਦੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਨਸੂਰਾਂ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਦਿਹਾਨਾ, ੨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਨਸੂਰਾਂ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਦਿਹਾਨਾ, ੩ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਾਂ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਦਿਹਾਨਾ, ੪ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਨਸੂਰਾਂ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਦਿਹਾਨਾ, ੫ ਬਾਥੂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਜ਼ਰਵਾਲ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਦਿਹਾਨਾ, ੬ ਭਾਈ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੀ ਵਧਾਈ ਪਰ, ੭ ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਮਾਲ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਦਿਹਾਨਾ, ੮। ਡਾਕਟਰ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਹੌਰ, ੨ ਭਾਈ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲੱਬ ਛੋਣੀ ਬੰਨ੍ਹ, ੨ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਦਾ, ੨ ਸਰਦਾਰ ਨਹੈਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਹਸੀਲਦਾਰ ਬੰਦੋਬਸਤ ਮੁਲਤਾਨ, ੩। ਸਰਦਾਰ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਰੀ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪਰ, ੧। ਇੱਕ ਖਾਲਸਾ ਘਨੇਯਾਂ ਦੇ ਕਟੜੇ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਇੱਕ ਬੋਰਡਰ ਗੁਪਤ ਕੰਨਯਾ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਲਈ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਾਯਾ ॥

ਸਭ ਤੇ ਵੱਚੀ ਖੁਸ਼ੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਕਰੀਮ ਬਖਸ਼ ਜੀ ਫਲੋਰ ਵਾਲਿਆਂਨੇ ਇਸ ਸਭਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਦਿ ਦਾ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਾਯਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਮੌਕੇ ੨ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਛਾਪਾ ਟਾਈਪ ਹੈ ॥

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਦਾਸਨੀ
ਈਸ਼ਰਕੈਰ 'ਕ੍ਰਿਪਾਦੇਈ'
ਖਾਲਸਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਗੁਰੂ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਦੀਆਂ

ਨੱਗਰ ਢੰਡ ਤਹਿਸੀਲ ਤਰਨ ਤਾਰਨ

ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਨੂੰ ਅਪਨੀ ਅਮੋਲਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਕੇ ਕਿਤਾਬ ਕਰੋ ॥

ਇਹ ਨੱਗਰ ਖਾਸੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੋਹ ਪਰ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ੧੧ ਹਾਤ੍ਰੂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੰਨਯਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਗੁਰਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਬਰਾਤ ਨੱਗਰ ਚੁਗਾਵਾਂ ਤੋਂ ਭਾਈ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਆਈ ਸੀ।

ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਨ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਸਰਦਾਰ ਲਛਮਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਵਲਡੀ ਵਾਲੇ, ਸਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਏ ਸਨ।

ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬਰਾਤ ਦੇ ਮਿਲਨੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਮਨੋਹਰ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ਵਿਵਾਹ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਦੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਨੰਦ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੇ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਫਿਰ ਲਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਆਨੰਦ ਜੀ ਦੇ ਗਾਇਨ ਕਰਨੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੜਕੀ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਤਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਿਰ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ॥

ਅਗਲੇ ਰੋਜ਼ ਛਿੱਠਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਖਯਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੱਗਰ ਵਿੱਚ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਦਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਵਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਦਾ ਉਤਸਾਹ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ ॥

ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੱਗਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਭੀ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਅੰਨਮਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਨਗੇ ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਇੰਕ ਸਿੰਘ
ਵਿਸ਼ਟਾ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

ਬੁਧਿਆਨਾ ਕਲਾਂ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ॥ ੫ ਹਾਤ ਸੰ: ਪਈ ਬਿ: ਨੂੰ ਸੌਦਾਗਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਲਦਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪੇਂਡੇ ਦੇ ਬਿਆਹ ਦੀ ਵੜ ਪਰ ਕੋਈ ਮਨਮਤ ਅਤੇ ਅਨਮਤ ਰੀਤੀ ਰਸਮ ਆਦੀ ਸਹਤ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਲੀਕ ਬਲੀਕਾ ਆਟਾ ਧੂਣੀ ਕਰਵਾ ਕਰ ਕੋਈ ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਕੇਵਲ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਮਨਾਂ ਨੂੰ ਤਲੰਜਲੀ ਦੇਕੇ ਦੋ ਢਾਈ ਸੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਗੁਰ ਰੀਤੀਆਂ ਦੇ ਹੋਨੇ ਪਰ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਨੱਗਰਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੁਧਿਆਨਾ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖੋ ਜੀ ਸਿੱਖ ਹੁਨ ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਵੱਲ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਰੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਕਮਲਿਆਂ ਨੇ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ? ਐਸੇ ੨ ਅਪਨੀ ੨ ਬੁੱਧ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਮੁਖ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਸਭ ਗੁਰ ਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਹੋਨਾ ਅਤੇ ਅੰਨਮਤੀ ਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਤੁੱਟਨਾ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਕੇਵਲ ਆਪ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਆਪ ਦੀ ਕਲਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਨੂੰ ਬੜੀ ਉਮਰਾ ਅਤੇ ਦੇਹ ਅਰੋਗਤਾ ਬਖਸ਼ੇ ॥

ਲੇਖਕ ਆਪ ਦਾ ਬੁਡ ਚਿੰਤਕ

ਤੰਡਾ ਸਿੰਘ

ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਬੁਧਿਆਨਾ ਕਲਾਂ

ਕਿਲਾ ਲਾਹੌਰ

ਮਕਾਨ ਦੀ ਚੱਠ

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ॥

ਇਸ ਨੱਗਰ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੰਬੁਦਾਰ ਨੇ ਅਪਨਾ ਮਕਾਨ ਬਨਾਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ

ਸਰਵੰਤ ਸਭਾ ਬੁਡਲਾ ਜਿਲਾ ਸਾਲੰਪਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਈ ਕਈ ਅਪਨੇ ਸਬੰਧੀਆਂ ਪਰ ਨਿਰਭਰ ਰੱਖਕੇ ਅਪਨੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁੱਖ ਜਾਨਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਪਰ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਯਥਾ:-

“ਅਬਿਨਾਂਸੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਹਿ ਰਾਖੁ ॥
 ਮਾਨੁਖ ਕੀ ਤੂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਤਿਆਗੁ ॥
 ਤਿਸ ਤੇ ਪਰੈ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਕੋਇ ॥
 ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਏਕੇ ਸੋਇ ॥
 ਆਪੇ ਬੀਨਾ ਆਪੇ ਦਾਨਾ ॥
 ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰੁ ਗਹੀਰੁ ਸੁਜਾਨਾ ॥
 ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਗੋਬਿੰਦ ॥
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਦਇਆਲ ਬਖਸੰਦ ॥
 ਸਾਧ ਤੇਰੇ ਕੀ ਚਰਨੀ ਪਾਉ ॥
 ਨਾਨਕ ਕੈ ਮਨਿ ਇਹੁ ਅਨਰਾਉ ॥੧॥”

ਇਸ ਪੱਵਿੜ ਅਸਟਘਦੀ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੂੰ ਸਦਾ ਅਟਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਰਿਦੇ ਵਿੱਚ

111 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, 30 ਜੂਨ, 1899 ‘ਚੋ’

ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਅਰ ਓਸੇ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਅਤੇ ਬਿਘਨ ਹਾਰੀ ਖਿਆਲ ਕਰ, ਜਿਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਛ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜੋ ਛਿਲ ਭੰਗਰ ਹਨ ਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਤਿਆਗਨ ਕਰ ਦੇਹ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਰ ਨਾ ਕੋਈ ਜੀਵ ਉਸਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਉਲੰਘਨ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਉਹ ਸਰਬ ਗਿਆਤਾ ਅਤੇ ਸਰਬ ਬਿਆਪਕ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਦਾਨਾਈਆਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਅਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਖਾਨ ਹੈ ਸਭਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਬੋਅੰਤ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਉਂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਆਦਿਕ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਉਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੀ ਨਿਧੀ ਅਰ ਸੰਪੂਰਨ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਗਿਆਨ ਲਈ ਆਪ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਸਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਰਮ ਉਤਮ ਚਾਉ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ॥

ਕਿਆ ਇਸ ਪਾਉੜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਕਦੇ ਉਸਦੀ ਓਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਸਰਨ ਜਾਨ ਪਹੰਦ ਕਰਨਗੇ?

ਮਾਲਸਾ ਅਭਯਾਰ ਲਹੌਰ

ਨੀਤੀ ਬਚਨ

ਦੋਹਿਰਾ

ਮਿੱਤ੍ਰ ਯਾ ਸੰਸਾਰ ਮਹਿ ਸਾਰੇ ਕਹੀਯਤ ਈਸ ।
 ਜਾਂ ਸਮ ਦੂਸਰ ਕੋ ਨਹੀਂ ਕਰੇ ਤਾਂਹਿ ਕੀ ਰੀਸ ॥

ਇਸ ਨੀਤੀ ਬਚਨ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾ ਮਿੱਤ੍ਰ ਕੇਵਲ ਈਸ਼ਵਰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿੱਤ੍ਰ ਪਦ ਓਸੇ ਪਰ ਘਟ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਹੋਰ ਕੋਈ ਐਸਾ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸਾਦਰਸਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਾਰਕ ਮਿੱਤ੍ਰ ਕਿਸੇ ਗੁਣ ਯਾ ਲਾਭ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਗੁਣ ਦੇਖ ਅਤੇ ਲਾਭ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਮਿੱਤ੍ਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਸਾਰਕ ਮਿੱਤ੍ਰ ਅੱਲਪਾਇਕੇ ਅਪਨੀ ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ ਨੂੰ ਤੋਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿੰਤੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਦਾ ਹੀ ਸਰਬ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਨੇਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰਕ ਮਿੱਤ੍ਰਾਂ ਪਰ

ਸਾਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਹਾਸ਼ਮ ਕਵਿ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਯਥਾ:- “ਪਿਛਲਾ ਨੇਕ ਜਸਾਨਾਂ ਆਹਾ ਲੋਕ ਸਫ਼ਾਈ ਵਾਲੇ। ਜੇ ਇੱਕ ਸੁਪਨ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਕਰਦੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੁਖਾਲੇ॥”

ਇਸ ਕਥਨ ਤੇ ਇਹੋ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰਕ ਮਿੱਤ੍ਰ ਅਪਨੇ ਮਨ ਬਚ ਕਾਇਆ ਕਰਕੇ ਸਦਾ ਇੱਕ ਰਸ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿੰਤੂ ਉਹ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੇ ਉਹ ਮਿੱਤ੍ਰ ਪਦ ਦੇ ਅਧਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸੱਚਾ ਮਿੱਤ੍ਰ ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਿੱਤ੍ਰ ਪਦ ਇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਘਟ ਸਕਦਾ ਹੈ॥

ਸਚ ਕੀ ਬਾਣੀ ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ

ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜਾਮਜ਼ੋਦਪੁਰ

ਉਠਿ ਇਸਨਾਨੁ. ਕਰਹੁ ਪਰਭਾਤੇ ਸੋਏ ਗਰਿ
ਆਰਾਧੇ ॥

ਬਿਖਵੇ ਦਾਉ ਲੰਘਾਵੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ,
ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਸੇਤੀ ਘਰਿ ਜਾਤੇ ॥

ਗੁਰੂ. ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ
ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਜੀਵ
ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

“ਪ੍ਰਾਨੀ ਰਾਮ ਨ ਚੇਤਈ ਮਦਿ ਮਾਇਆ ਕੈ ਅੰਧੁ”
ਅੰਗ ੧੪੨੮

ਕੇਵਲ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ
ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੈ ਜੇ ਜੇ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਢਾਲਦਾ-
ਉਸਦੀ ਸੌਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ
ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਸਮਝ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਅਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਐਸਾ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ
“ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਭ ਏਕ ਹੈ ਦੂਸਰ ਨਾਹੀ ਕੋਇ”-
ਅੰਗ ੨੨੯।

ਇਸ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਗਣ ਦੀਆਂ
ਸੇਚਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਭਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਘੋਰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ
ਮੂਰਖਤਾ ਕਾਰਣ ਖੁਦ ਠੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਯਮਾਂ ਦੀ ਫਾਸੀ
ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-

“ਨਰ ਚਾਹਤ ਕਵੁ ਅਉਰ ਅਉਰੈ ਕੀ ਅਉਰੈ ਭਈ ॥
ਚਿਤਵਤ ਰਹਿਓ ਠਗਉਰ ਨਾਨਕ ਫਾਸੀ ਗਲਿ ਪਰੀ ॥

ਅੰਗ ੧੪੨੯

ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਚੂਰ ਮਨ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸੱਚ
ਵੇਖਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਸੱਚ ਸੁਨਣ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ, ਸੱਚ ਤੇ ਚੱਲਣ
ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ। ਖੂਹ ਦੇ ਡੱਡੂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਕੂੜ
ਕਮਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੂੜ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੂੜ ਬੀਜਦਾ ਹੈ, ਕੂੜ
ਵੰਡਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੂੜ ਹੀ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੂੜ ਉਸਨੂੰ
ਸਹਿਦ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮਿੱਠਾ ਲਗਦਾ ਹੈ-

ਕੂੜ ਮਿਠਾ ਕੂੜ ਮਾਖਿਓ ਕੂੜ ਡੋਬੇ ਪੁਰੁ ॥-

ਅੰਗ ੪੬੮,

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਪਰ ਇਹ ਕੂੜ ਹੀ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੋਬ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਇਆ
ਦੀ ਖੇਡ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ
ਹੋਇਆ ਮਨ ਰਾਹ ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:-

੧:- ਮਨ ਰੇ ਗਹਿਓ ਨ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ॥
ਕਰਾ ਭਾਇਓ ਜਉ ਮੁਹੂ ਮੁਭਾਇਓ
ਭਗਵਉ ਕੀਨੈ ਭੇਸ ॥

ਅੰਗ ੬੩੩

ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਭੋਗ ਹੋਇਆ ਮਨ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਕੜਦਾ
ਨਹੀਂ (ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਢਾਲਦਾ), ਬਸ ਬਾਹਰਲਾ ਭੇਖ ਬਣਾ
ਕੇ ਕੋਈ ਭਗਵੇ ਕਪੜੇ ਪਾ ਕੇ, ਕੋਈ ਰੋਜ਼ ਰੱਖ ਕੇ, ਕੋਈ ਕਰੋਸ
ਪਾ ਕੇ, ਕੋਈ ਪੰਜ ਕਕਰ ਪਾ ਕੇ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਰਮੀ ਸਮਝਣ ਦਾ
ਭੁਲੇਖਾ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬੀਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

੨. ਸਾਚ ਛਾਡਿ ਕੈ ਝੂਠਹ ਲਾਗਿਓ
ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥੁ ਖੋਇਓ
ਕਰਿ ਪਰਪੰਚ ਉਦਰ ਨਿਜ ਪੋਖਿਓ
ਪਸੁ ਕੀ ਨਿਆਈ ਸੋਇਓ ॥-

ਅੰਗ ੬੩੩।

ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹ ਹੋਇਆ ਮਨ ਸੱਚ ਨਹੀਂ
ਪਕੜਦਾ, ਦਾਇਆ, ਸਬਰ, ਸੰਤੋਖ, ਪੀਰਜ, ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ,
ਨਿਮਰਤਾ, ਮਿਠਾਸ.... ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਨਾ
ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਅਪਣਾਂਦਾ ਹੈ; ਆਕਤ, ਲੋਭ, ਲਾਲਚ, ਤ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਨਿੰਦਾ, ਝੂਠ, ਕਾਮ-ਵਾਸਨਾ, ਕ੍ਰੋਧ, ਈਰਥਾ... ਵਰਗੇ ਐਗੁਣਾਂ
ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਵਿਅਰਥ ਗੁਆ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇਥੇ ਵੀ ਦੁਖੀ
ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੈਲ ਭਰ ਕੇ ਅਗਲਾ ਜੀਵਨ ਵੀ
ਦੁਖਦਾਈ ਬਣਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਐਸੇ ਜੀਵ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਜੋ
ਸਿਰਫ ਖਾਣ-ਪੀਣ-ਸੋਣ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰੀਰ
ਦੇ ਭੋਗ ਉਸਨੂੰ ਐਸਾ ਲਪੇਟਦੇ ਹਨ ਕਿ “Eat, drink
and be merry” (ਖਾਉ, ਪੀਓ ਤੇ ਮੌਜ ਕਰੋ) ਬੱਸ
ਇਹੀ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਚੱਕਰ

ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ

“ਕਰ ਬੰਦੇ ਤੂ ਬੰਦੀ ਜਿਚਰੁ ਘਟ ਮਹਿ ਸਾਹੁ॥-

ਅੰਗ ੨੨੪”

ਖੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

੩. “ਸਾਧਮੰਗਤਿ ਕਬਹੁ ਨਹੀ ਕੀਨੀ ਰਚਿਓ ਧੰਧੈ ਝੂਠ ॥
ਸੁਆਨ ਸੁਕਰ ਬਾਇਸ ਜਿਵੈ ਭਟਕਤੁ ਚਾਲਿਓ ਉਠਿ ॥

ਅੰਗ ੧੧੦੫

ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਖਚਤ ਮਨ ਢੂਠੇ ਧੰਧਿਆਂ (ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ) ਵਿੱਚ ਰੁਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਜਾਗਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਜਿਵੇਂ ਗਲੀ ਦਾ ਆਵਾਜਾ ਕੁੱਝਾ, ਗੰਦਗੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸੁਆਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਟਾ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਂ, ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਭਟਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਮਾਇਆਪਾਰੀ ਮਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਅਰਥ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ—

“ਬਾਵਰੇ ਤੈ ਗਿਆਨ ਬੀਚਾਰੁ ਨ ਪਾਇਆ॥

ਬਿਰਥਾ ਜਨਮ ਗਵਾਇਆ॥”— ਅੰਗ ੨੯੩
ਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ।

੪:- “ਬਿਖੈ ਬਾਚੁ ਹਰਿ ਰਾਚੁ ਸਮਝੁ

ਮਨ ਬਉਰਾ ਹੇ... ਗਹਿਓ ਨ ਰਾਮ ਜਹਾਜੁ”

ਅੰਗ ੩੫੫

ਐ ਪਾਗਲ ਮਨ! ਵਿਸ਼ਯ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਤੇ ਬਚਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਤਰੀਕਾ ਹੈ—ਹੀਨ ਨਾਲ ਰਚਿਆ ਰਹੁ। ਕਿਵੇਂ?

“ਆਠ ਪਹਰ ਸਾਲਹਿ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਤੂੰ”;

“ਹਭੇ ਬੋਕ ਵਿਸਾਰਿ ਹਿਕੋ ਖਿਆਲੁ ਕਰਿ” -

ਅੰਗ ੩੯੭

ਪਰ ਮੇਰਾ ਹਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ—

“ਮਨ ਕਰਿ ਕਬਹੁ ਨਾ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇਓ॥

ਬਿਖਿਆ ਸਕਤਿ ਰਹਿਓ ਨਿਸਿ

ਬਾਸਰ ਕੀਨੋ ਅਪਨੇ ਭਾਇਓ॥”

ਅੰਗ ੧੨੩੧

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅਵਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਮਨ ਪੱਥਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਣੀ (ਭਵਸਾਗਰ) ਵਿੱਚ ਡੱਬ ਜਾਏਗਾ, ਪਰ ਜੇ ਪੱਥਰ ਮਨ (ਗੁਰੂ) ਜਹਾਜ਼/ਬੇਤੀ ਤੇ ਚੜ ਜਾਏ ਤਾਂ ਪਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਚੜ੍ਹਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਮਨ 'ਚੋਂ ਅਵਗੁਣ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰੂ ਭਰਨੇ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਨਾਣ ਨਾਲ ਮਨ ਗੁਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—

“ਬੋਹਿਬੜਾ ਹਰਿ ਰਚਣ ਮਨ ਰੜਿ ਲੰਘੀਐ॥

ਆਠ ਪਹਰ ਗੁਣ ਗਾਇ ਸਾਧੂ ਸੰਗੀਐ॥” ਅੰਗ ੩੯੮
੫. “ਸਜਣ ਸੇਈ ਨਾਲਿ ਸੈ ਚਲਦਿਆ ਨਾਲਿ ਚਲੀਨਿ॥
ਜਿਵੈ ਲੇਖਾ ਮੰਗੀਐ ਤਿਥੈ ਖੜੇ ਦਿਸੀਨਿ॥” ਅੰਗ ੨੨੯
ਗੁਰੂ ਨਾਲਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਗਾਣ ਲਈ ਜੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸੱਜਣਾ! ਤੂੰ ਬੁਲਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸੱਜਣ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਚੇਤੇ ਰੱਖੀ ਜਦੋਂ ਲੇਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਏਗਾ, ਇਹ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਦੇਸਤੀ ਤੈਨੂੰ ਬਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ। ਸੁ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਸਾਜਣ ਬਣਾ, ਇਹ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣਗੇ, ਤੇਰਾ ਸਾਥ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੇਖਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਦੇਸਤੀ ਤੇਰਾ ਮੁੱਖ ਉਥੇ ਵੀ ਉਜਲਾ ਕਰੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਜੇ ਸਤਿਸੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਮਨ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪੜਾਈ ਸਿੱਖ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਾਮ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੋਝੀ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਉਤਸਾਹ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ:-

“ਹੋਇ ਇਕੜ੍ਹ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ

ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥

ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਕੇ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖਿ

ਬੈਸਹੁ ਸਫਾ ਵਿਛਾਇ ॥ ੧ ॥

ਇਨ੍ ਬਿਧਿ ਪਾਸਾ ਢਾਲਹੁ ਬੀਰ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ

ਅੰਤ ਕਾਲਿ ਨਹ ਲਾਗੈ ਪੀਰ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਕਰਮ ਧਰਮ ਤੁਮ੍ ਰਥੀਪਤਿ ਸਮਝੁ

ਸਤੁ ਕਰਹੁ ਤੁਮ੍ ਸਾਰੀ ॥

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਜੀਤਹੁ

ਐਸੀ ਬੇਲ ਹਰਿ ਪਿਆਰੀ ॥ ੨ ॥

ਊਠਿ ਇਸਨਾਨੁ ਕਰਹੁ ਪਰਭਾਤੇ ਸੋਏ ਹਰਿ ਆਰਾਧੇ ॥

ਬਿਖੜੇ ਦਾਉ ਲੰਘਾਵੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ

ਸੁਖ ਸਹਜ ਸੇਤੀ ਘਰਿ ਜਾਤੇ ॥ ੩ ॥

ਹਰਿ ਆਪੇ ਖੇਲੈ ਆਪੇ ਦੇਖੈ

ਹਰਿ ਆਪੇ ਰਚਨੁ ਰਚਾਇਆ ॥

ਜਨ ਨਾਲਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜੋ ਨਰੁ ਖੇਲੈ

ਸੋ ਜਿਣਿ ਬਾਜੀ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥”-

ਅੰਗ ੧੧੮੫

ਪ੍ਰਭੂ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਸਤਿਸੰਗਿਓ! ਆਉ
ਬੈਠੋ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਕਾਵਾਂ (ਮਾਇਆ
ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ) ਕਾਰਣ ਉਪਜੀਆਂ) ਦੂਰ ਕਰਿਏ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼
ਨਾਲ ਲਿਵ ਜੋੜਕੇ। ਐਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲਿਸ ਬਣਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਗੁਰੂ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ
ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਛੁੰਘੀ ਹੁੱਚੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਰ ਵੇਲੇ
ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹਰ ਚਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਅਧਾਰਿਤ
ਹੋਵੇ, ਗੁਰੂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਯਾਦ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ
ਅੰਦਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਲੰਗੇਗਾ, ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ
ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅੰਤ ਕਾਲ ਸਮੇਂ। ਜਿੰਦਗੀ ਸਤਿਰੰਜ ਦੀ ਉਹ ਖੇਡ
ਬਣੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਧਰਮ ਹੋਵੇ- ਇਹ
ਚੌਪੜ ਸਜਾਉ, ਤੇ ਨਹਦਾਂ ਹੋਣ Truthfulness (ਹਰ ਗੱਲ/
ਹਰ ਕੰਮ ‘ਚੋਂ ਸੱਚ ਨੂੰ/ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨਾ) ਸਤਿਰੰਜ ਦੀ ਐਸੀ
ਖੇਡ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ ... ਪੰਜਾਂ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਿਆ
ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਪਿਆਰੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੁਝਾਅ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਐ ਜੀਵ, ਇਹ ਖੇਡ
ਖੇਡਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠ ਕੇ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ
ਵਿੱਚ ਅਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਇਆ ਕਰ (ਸ਼ਬਦ ਦੀ
ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ) ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਧਿਆਨ
ਰੱਖ ਕਿ ਮਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਆਚਾਪਨਾ ਕਰਦਾ ਰਹੇ, ਅਰਥਾਤ ਹਰ
ਕੰਮ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣ। ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਂ
ਚੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ

“ਇਨ ਪੰਜਨ ਮੇਰੇ ਮਨੁ ਜੁ ਬਿਗਾਰਿਓ ॥

ਪਲੁ ਪਲੁ ਹਰਿ ਜੀ ਤੇ ਅੰਤਰੁ ਪਾਰਿਓ ॥”-

ਅੰਗ ੨੧੦

ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਤੂੰ ਸੁੱਖ-
ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ (ਪ੍ਰਭੂ ਕੋਲ) ਪਹੁੰਚ ਜਾਏਗਾ। ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹੀ ਰਚੀ ਹੋਈ
ਹੈ, ਉਹੀ ਇਹ ਖਿਡਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸੋ ਜੋ ਵੀ
ਗੁਰਮੁਖ ਬਣ ਕੇ ਇਹ ਖੇਡ ਖੇਡੇਗਾ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਾਜੀ
(ਸਤਿਰੰਜ ਦੀ ਖੇਡ) ਜਿੱਤ ਕੇ ਜਾਏਗਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ
ਹਨ, ਜਦੋਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ, ਦੁਰਮਤਿ ਨਸ ਗਈ,

ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਇਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨ ਗੋਬਿੰਦਮਜ਼
ਹੋ ਗਇਆ ਹੈ-

‘ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਮਈ ॥

ਜਬ ਤੇ ਭੇਟੇ ਸਾਧ ਦਇਆਰਾ

ਤਬ ਤੇ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਰਿ ਭਈ ॥’

ਅੰਗ ੨੨੨

ਪੰਜਾਂ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਨ ਸਾਂਤੀ,
ਸੀਤਲਤਾ ਤੇ ਦਇਆ ਭਰ ਗਈ ਹੈ-

“ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀਤਲ ਸਾਂਤਿ ਦਇਆਲ
ਦਈ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅੰਦਰਾਗਾ ਤਨ ਤੇ ਹੋਏ ਸਗਲ
ਖਈ॥”-

ਅੰਗ ੨੨੨

ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਈਆ
(ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰ ਰਾਹੀਂ),
ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸੋਚੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਇਹ
ਮੰਤ੍ਰ - ਸੱਤ, ਸੰਤੋਖ, ਦਇਆ, ਧਰਮ ਤੇ ਸਚਿ (ਮਨ ਦੀ
ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ) ਲੈ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਅਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ,
“ਸਤ੍ਰ ਸੰਤੇਖੁ ਦਇਆ ਧਰਮੁ ਸੁਚਿ ਸੰਤਨ ਤੇ ਇਹੁ ਮੰਤ੍ਰ
ਲਈ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਨਿ ਮਨਹੁ ਪਛਾਨਿਆ ਤਿਨ ਕਉਂ
ਸਗਲੀ ਸੋਝ ਪਈ॥”-

ਅੰਗ ੨੨੨

ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਗਿਆ ਐਸਾ ਮਨ ਫਿਰ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਦ੍ਰਿੜ
ਕਰਾਂਦਾ ਹੈ:-

ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਬਹੁਤੈ ਧਨਿ ਖਾਟੇ ॥

ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਪੇਖੇ ਨਿਰਤਿ ਨਾਟੇ ॥

ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਬਹੁ ਦੇਸ ਕਮਾਏ ॥

ਸੁਖੁ ਸੁਖਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ ॥

ਸੁੱਖ ਕਰੇ ਵੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਧਨ/ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਸਤਾਂ/
ਦੁਨਿਆਵੀ ਤਮਾਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਸੁੱਖ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਤੇ
ਕੇਵਲ ਗੁਣਾਂ ਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸੋਮਾ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ-

“ਸਭਿ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਸੈ ਨਾਹੀ ਕੌਇ ॥”- ਅੰਗ ੪

“ਸੁੱਖ ਸਹਜ ਅਨੰਦ ਲਹਹੁ ॥

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕਰਹੁ ॥” ਅੰਗ ੧੧੪੭

ਉਹ ਜੀਵ ਵਡਭਾਗੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਤਿਸੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ
ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗਣ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਨਾਮ ਜਪ-ਜਪ ਕੇ ਉਹ ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਅਨੰਦ ਖੱਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਪ ਤੇ ਪੁੰਨ

ਹਰੀ ਸਿੰਘ

**ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਵਰਤੈ ਸੰਸਾਰਾ॥
ਰਖ ਸੋਗੁ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਹੈ ਭਾਰਾ॥**

(ਅੰਗ-੧੦੫੨)

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕੋਈ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੁੰਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜੇਕਰ ਕਰਮ ਦੇ ਪਿਛੇ ਜਾਣ ਬੁੱਡ ਕੇ ਕੁੱਝ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੁਚੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਪ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਥੱਪੜ ਪੁੰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭੁਲ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਉਹੀ ਥੱਪੜ ਜਦ ਕਿਸੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਹੱਥ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਉਹੀ ਹੈ ਪਰ ਨੀਯਤ ਦੁੱਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ, ਪਾਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਕਰਮ ਪਾਪ ਜਾਂ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਸਭ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਨਿਭਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਮ ਪੁੰਨ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਨੀਯਤ ਤਥਾਹੀ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੈਸੀ ਸਾਡੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਤੈਸੀ ਸਾਡੀ ਸਿਸ਼ਟੀ। ਜੋਤਨ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ ਤੇ ਤੇਤਨ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੇ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਫਲ ਅਰਥਾਤ ਪਾਪ ਤੇ ਪੁੰਨ ਸਾਡੀ ਨੀਯਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਬੀਜੇ ਹੋਏ ਬੀਜਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮਾੜੀ ਤੇ ਮਲੀਨ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਰਮ, ਬਾਹਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗੇ ਦਿਸਣ ਪਰ ਦਰਅਸਲ ਪਾਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਨੀਯਤ ਤੇ ਸ਼ੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਰਮ, ਚਾਹੇ ਬਾਹਰੋਂ ਬੁਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ, ਸਭ ਪੁੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਲ ਨੀਯਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵੇਖੋਂ ਇਕ ਭਾਕਟਰ ਤੇ ਇਕ ਕਾਤਲ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਛੁਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਦੀ ਨੀਯਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਵੇਖੋਂ ਭਾਵੇਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਕਰਮ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਿਰਦਈ ਤੇ ਮਾੜੇ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਨੀਯਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਇਕ ਛੁਰੇ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਦੂਸਰਾ

ਮੌਤ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਕਰਮ ਤੇ ਪਾਪ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਚੋ ਇਕ ਲੜਕੀ ਨੱਠੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਇਕ ਬਦਮਾਸ਼ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਬਦਮਾਸ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਲੜਕੀ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੁਕਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਜਦ ਉਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਝੂਠ ਬੋਲਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਐਸਾ ਝੂਠ ਭਾਵੇਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਝੂਠ ਹੈ ਪਰ ਐਸੇ ਝੂਠ ਤੋਂ ਲੱਖਾ ਸੱਚ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਾਹਰ ਭਾਵੇਂ ਗਲਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰ ਨੀਯਤ ਭਲੀ ਹੈ ਸਭ ਪੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਂ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਬਾਓ ਥੱਲੇ ਆ ਕੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਲਈ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਸਾਡੇ ਦੋ ਮਨ ਹਨ, ਇਕ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮਨ। ਜਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਨਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਜਾਹਿਰ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮਨ ਕਈ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾ ਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਭੈੜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਰੇਗਾ। ਹੁਣ ਜੋ ਅੰਦਰ ਸਾਡੀ ਨੀਯਤ ਮਲੀਨ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮਨ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਪਾਪ ਕਰਵਾ ਲਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਨੀਯਤ ਸਾਫ਼ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਮਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਮਨ ਦੀ ਸੁਣ ਕੇ ਚਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮਨ ਭੈੜੇ ਕਰਮਾਂ, ਔਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਪਾਪਾਂ ਵਲ ਜਾਵੇ ਤਦ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਮਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਪੁੰਨਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਮਨ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਿਮਾ ਦਾ ਜਾਂ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਲੇਭ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਦਾਨ ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰਵੇਗਾ।

ਧਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਾਪ ਸਦਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮਨ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ

ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ੍ਰੋਸ਼ਟ ਮਨ ਦੀ ਜੋ ਧੀਮੀ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ। ਜੋ ਚੋਰ ਉਚੱਕੇ ਜਾਂ ਭੈਂਤੇ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰੋਸ਼ਟ ਮਨ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਪਾਪ ਕਰ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਾਪ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਈ ਪੁੰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸੋਚਣਾ ਨਾ, ਬਸ ਪੁੰਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲੈਣਾ। ਜੇ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੇਖ ਲੈਣਾ।

ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਜੇ ਦੇਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾ ਕੇ ਰੁਕਾਵਟ ਖੜੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਐਸੇ ਪਾਪ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਮ ਸੁਭਾਵਿਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਧਾਰ ਲਈਆਂ ਪਰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਭੇਜਣਾ ਛੁੱਲ ਗਿਆ।

ਸਾਡੀ ਨਿਧਤ ਵਿਚ ਫਰਕ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਯਾਦ ਕਰਵਾਂਗੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਕਿ ਕਸੂਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸੁਆਰਥਾਂ ਲਈ ਚੁੱਪ ਜਾਂ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਗਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਇਹ ਸਭ ਮਲੀਨ ਪਾਪ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਗੁਆ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਏਨੀ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ, ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ, ਸੇਵਾ ਤੇ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਸਮਝਣਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਪੁੰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਪਾਪੀ ਹੀ ਹੋਏ। ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਮੂਲ ਪਾਪ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੈ ਮੇਰੇਪਣ ਦਾ ਭਾਵ ਮੈਂ ਕੀਤਾ।

ਬਸ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਜੁੜ ਗਿਆ, ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾ ਰਿਹਾ, ਪਾਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁੰਨ ਜਦ ਨਿਰਹੰਕਾਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਬੇੜੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਬੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਡੋਬਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ।

ਇਸ ਲਈ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਫੁੱਬਣਾ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਬਹੁਤੇ ਪੁੰਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਫੁੱਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਪਾਪੀ ਤਰ ਗਏ ਅਤੇ ਪੁੰਨੀ ਫੁੱਬ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਪੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਰਹੰਕਾਰੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਪੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਪੁਜਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਸਭ ਅੰਗੁਣ ਹੀ ਹਨ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਾਪੀ ਵੀ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਤਾਂ ਨੋਟ ਹਨ। ਪੁੰਨ ਨੋਟਾਂ ਉਪਰ ਬੰਨੀ ਹੋਈ ਰੱਸੀ ਹੈ। ਰੱਸੀ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਨਾ ਆਕੜ ਜਾਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਸੀ ਦੀ ਕਦਰ ਤੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦ ਤਕ ਨੋਟਾਂ ਉਪਰ ਬੰਨੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਜਾਂ ਭੈਂਤੇ ਕਰਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਯਾਦ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮਾੜਾ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ:-

ਲੁਕਿ ਕਮਾਵੈ ਕਿਸ ਤੇ
ਜਾ ਵੇਖੇ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ॥
ਬਾਨ ਬਨੰਤਰਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ
ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰਾ ਭਰਪੂਰਿ॥

(ਅੰਗ ੪੮੧)

ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਪ ਕੇਵਖ-ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਖਿਸ਼ਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜਕੇ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਾਪ ਕਰਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰ ਲੈਣਾ ਪਰ ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਰਮ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਸਗੀਰਕ।

ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੇ ਜੋ ਬੁਰਾ ਸੋਚਿਆ ਉਹ ਪਾਪ ਜਾਂ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਪਰ ਸਰੀਰ ਨੇ ਜੋ ਮਾੜਾ ਕੀਤਾ ਉਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਜੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੁਰਾ ਸੋਚਦਾ ਰਹੇਗਾ ਇਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਬੁਰਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇ ਬੁਰਾ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪਾਸ ਬੀਜ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਅੰਕੁਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਹੈ ਪਰ ਪਾਪ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਮੁੜ ਜਾਂ ਪੁਮਾਤਮਾ ਹੀ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਪਾਪ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਅਪਰਾਧੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਈਂਦ੍ਹ ਪਾਪੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਪੀ ਨਹੀਂ ਸਨੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

* * * *

ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ ੨੨ ‘ਤੇ

ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂਕਾਲ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ 'ਚ ਆ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ?

ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੱਖ, ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨੇਕੀ, ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੈ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਦਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗੁਹਿਣ ਕਰਕੇ ਅਭਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਗਿਆਨ, ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਅਤੇ ਹੱਕ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ਕ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਸਵੈ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਮਨੋ ਵੇਗਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਦੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗੁਣ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿੱਠਤ, ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਹਲੀਮੀ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਦਾ ਤੱਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਗੁਣ ਅਭਿਮਾਨ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਹਲੀਮੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਣਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਗੁਹਿਆਰਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਦਮ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੇਕ ਕਰਮ ਲਈ ਉਦਮ ਜੜ੍ਹੂਰੀ ਆਪਾਰ ਹੈ। ਉਦਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹਉਮੈ ਤੇ ਪਾਰਥ, ਅਗਿਆਨ ਤੇ ਕਪਟ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਤੇ ਪਰਾਏ ਹੱਕ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਰਗੇ ਗੁਣ ਵੀ ਉਦਮ ਉੱਤੇ ਆਪਾਰਿਤ ਹਨ। ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਆਦਰਯੋਗ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਬਨਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੀ ਪਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਦੀ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਦਲੇਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਭੈਤਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿ, ਸੰਤੋਖ, ਗਿਆਨ, ਨਿਮਰਤਾ, ਤਿਆਗ ਅਤੇ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੱਖ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਦਇਆ ਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਨਿਡਰਤਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਸੂਰਮਤਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਐਂਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੰਧਨ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੰਜ ਵਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਚੇਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਤੇ ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜ ਹੀ ਵਿਕਾਰ ਹਉਮੈ ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਉਮੈ ਦੇ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਾਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜੋ ਇਸ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਹਿਜਾਣ ਹੈ:-

ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੈ ਜੋ ਸੁਝੈ ਤਾ ਹਉਮੈ ਕਰੈ ਨ ਕੋਇ॥

ਪਾਰਥ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਬੁਰਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਦੋ ਹਰਦੀ ਤਾਜ਼ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ “ਛੋਡੀਲੇ ਪਾਖੰਡਾ” ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਨਿੰਦਾ, ਕਠੋਰਤਾ, ਪਰਾਇਆ ਹੱਕ ਅਤੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨੇਕੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਜੀਵਨ ਹੀ ਅਸਲੀ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਫਲ, ਰਾਜਭਾਗ ਜਾਂ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗੱਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ ਸਚਿਆਰ ਬਨਣ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮਾਨਸ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਤ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਦਾਰੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰ ਦੇ

ਨਿਜਮਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਅੰਦਰਾਜ਼ਾ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ, ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਮੱਤ ਉੱਚੀ, ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਹਿ ਆਦਿ ਵਾਕੀਸ਼ ਸਿੱਖ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਾਮ ਜਪੋ, ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਵੰਡ ਛਕੋ, ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੰਗਤ, ਦਸਵੰਧ ਆਦਿ ਦੇ ਆਏਸ਼ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਉਨੱਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਬੌਲੀ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਇਹ ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਛੁੰਘੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਅਪਣੇ ਫਰਜਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਦਾਚਾਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਥਾਂ ਪੁਰ ਥਾਂ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਉਤਮ ਬਿਰਤੀ ਲਈ ਸੱਚਾ ਆਚਰਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਰਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ:-
ਸਚੁਰ ਉਠੈ ਸਭ ਕੇ ਉਪਰਿ ਸਚੁ ਆਚਾਰ॥ ਅੰਗ-੯੨
ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਰਮ ਨਹੀਂ:-

**ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਮਿਲੈ ਵਡਿਆਈ
ਏਹੁ ਉਪਰਿ ਕਰਮੁ ਨਹੀਂ॥ ਅੰਗ ੯੦੩**

ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮ॥

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮੁ ਜਾਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ॥ ਅੰਗ ੨੯੯
ਸਾਰਿਆਂ ਕਰਮਾਂ-ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਹੈ:-

ਕਰਮ ਧਰਮ ਅਨੇਕ ਕਿਰਿਆ

ਸਭ ਉਪਰ ਨਾਮ ਆਚਾਰ॥ ਅੰਗ- ੮੦੪

ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ:-

**ਉਦਮ ਕਰੇਂਦਿਆ ਜੀਉ ਤੂ ਕਮਾਵਦਿਆ ਸੁਖ ਭੁੰਚ॥
ਅੰਗ ੫੨੨**

ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਹੀ ਉਤਮ ਹੈ। ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਿਹਨਤ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ:-

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੱਖ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਜੋ ਮੰਹਾਕਾ ਘਰੁ ਮੁਹੈ ਘਰਿ ਮੁਹਿ ਪਿਤਰੀ ਦੇਇ॥
ਅਗੈ ਵਸਤੁ ਮਿਵਾਣੀਐ ਪਿਤਰੀ ਚੇਰ ਕਰੇਇ॥
ਵਛੀਅਹਿ ਹਥ ਦਲਾਲ ਕੇ ਮੁਸਫ਼ੀ ਇਹ ਕਰੇਇ॥
ਨਾਨਕ ਅਗੈ ਸੋ ਮਿਲੈ ਜਿ ਖਟੈ ਘਾਲੈ ਦੇਇ॥ ਅੰਗ ੪੨੨
ਘਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿੱਕਠਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਵੰਡ ਛਕਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ:- ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥਹੁ ਦੇਇ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ॥ ਅੰਗ ੧੨੪੫
ਨਾਮ ਜਪਣ, ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਉਮੈ ਦੇ ਤਿਆਗ ਉਪਰ ਬੱਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:- ਹਉਮੈ ਨਾਵੈ ਨਾਲਿ ਵਿਹੇਥੁ ਹੈ ਦੁਇ ਨ ਵਸਹਿ ਇਕ ਬਾਇ॥
ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਸੇਵਾ ਨ ਹੋਵਈ ਤ ਮਨੁ ਬਿਰਖਾ ਜਾਇ॥

ਅੰਗ ੫੯੦

ਗੁਰਮਤਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਨੀਚ ਅਤੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ:-

**ਫਕੜ ਜਾਤੀ ਫਕੜ ਨਾਉ॥ ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਇਕੋ ਛਾਉ॥
ਆਪਹੁ ਜੇ ਕੋ ਭਲਾ ਕਹਾਏ॥ ਨਾਨਕ ਤ ਪਰੂ ਜਾਪੈ ਜਾ
ਪਤਿ ਲੇਖੈ ਪਾਇ॥ ਅੰਗ ੮੩
ਨਾਨਕ ਉਤਮੁ ਨੀਉ ਨ ਕੋਇ॥**

ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਦਾ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਛੁੰਘਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:- ਬਿਨੁ ਸੇਵਾ ਫਲੁ ਕਬਹੁ ਨ ਪਾਵਸਿ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸਾਰੀ॥ ਅੰਗ ੯੯੨

ਗੁਰਮਤਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਕਬਨੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ:- ਹਿਰਦੈ ਸਚੁ ਏਹੋ ਕਰਨੀ ਸਾਰੁ॥
ਹੋਰ ਸਭੁ ਪਾਖੰਡ ਪੁਜ ਖੁਆਰ॥ ਅੰਗ ੧੩੪੩

ਇਸ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਚੇ ਆਚਰਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਾਗੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਮਹਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈ:- ਸੰਤਾ ਕੀ ਹੋਇ ਦਾਸਰੀ ਏਹੁ ਆਚਾਰ ਸਿਖੁ ਰੀ॥ ਸਗਲ ਗੁਣਾ ਗੁਣ ਉਤਮੇ ਭਰਤਾ ਦੁਰਿ ਨ ਪਿਖੁ ਰੀ॥ ਇਹ ਮਨੁ ਸੰਦਰ ਆਪਣਾ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਮਜ਼ੀਠੈ ਰੰਗ ਰੀ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਥਦੁ ਕਰਿ ਦੀਪਕੋ ਇਹ ਸਤ ਕੀ ਸੇਜ ਬਿਛਾਇਰੀ॥ ਆਰ ਪਹਰ ਕਰ ਜੋਤਿ ਰਹੁ ਤਉ ਭੇਟੈ ਹਰਿ ਰਾਇ ਰੀ॥

ਅੰਗ- ੮੦੦

ਪਵਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਚਿਤਰਣ ਬੜੇ ਭਾਵਪੁਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

ਕਲਿ ਆਈ ਕੁਤੇ ਮੁਹੀ ਖਜੂ ਹੋਆ ਮੁਰਦਾਰ ਗੁਸਾਈ॥
ਰਜੈ ਪਾਪੁ ਕਮਾਵਦੇ ਉਲਟੀ ਵਾੜ ਖੇਤੁ ਕਉ ਖਾਈ॥
ਵਰਤਿਆ ਪਾਪੁ ਸਭਾਈ ਜਾਗੀ ਮਾਹੀ॥

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਬਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਦਾ ਜਿਕਰ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:-

ਸੋ ਬਹਮਣ ਜੋ ਬਿੰਦੈ ਬਹਮ॥ ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਕਮਾਵੈ
ਕਰਮੁ॥

ਸੀਲ ਸੰਤੋਖ ਕਾ ਰਥੈ ਧਰਮੁ॥ ਬੰਧਨ ਤੋੜੈ ਹੋਵੈ ਮਕਤੁ॥
ਸੋਈ ਬਹਮਣ ਪੁਜਣ ਸੁਗਤੁ॥

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਧੂਆਂ, ਯੋਗੀਆਂ, ਵੈਗਾਗੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਈ ਅਤੇ ਕੱਟੜਪੈਥੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ “ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਹਾਵਣੁ
ਮੁਸਕਲੁ” ਦਾ ਬੋਧ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਲਾ
ਕਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੋ ਰਤੁ ਲਗੈ ਕਪੜੈ ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਲੀਤੁ॥
ਜੋ ਰਤੁ ਪੀਵਹਿ ਮਾਣਸਾ ਤਿਨ ਕਿਉ ਨਿਰਮਲੁ ਚੀਤੁ॥
ਹੋਰ

ਨਾਨਕ ਨਾਉ ਖੁਦਾਇ ਕਾ ਦਿਲਿ ਹੱਫੈ ਮੁਖਿ ਲੇਹੁ॥
ਅਵਰਿ ਦਿਵਾਜੈ ਢੁਨੀ ਕੇ ਝੂਠੇ ਅਮਲ ਕਰੇਹੁ॥

ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਥਾਂ
ਪੁਰ ਥਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਪਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਰਗ
ਦੱਸਣਾ, ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ, ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ ਦਾ
ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ, ਅਖੌਤੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਉਪਰ
ਉਠਣਾ, ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
ਪਰਜਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿਣਾ ਵੱਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ
ਗੁਣ ਹਨ।

ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ
ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਗੁਲਾਮ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ
ਸਾਡਾ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਖਾਣ ਪੀਣ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਪਹਿਲਾਂ
ਹੀ ਦਬ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਥੱਲੇ
ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੁਹਿਣ
ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ
ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ

ਅਸਰ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਉਪਰ
ਵੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ
ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਿੱਖ ਸਭਾਵਾਂ, ਗੁ. ਕਮੇਟੀਆਂ
ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ
ਪਾਰਟੀਆਂ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਮਾਇਆ ਅਤੇ
ਪਦਾਰਥਕ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਅਜੋਕੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਜੇ
ਸੰਭਾਲਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕੇਵਲ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਸਗੋਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂ ਵੀ ਬਰਾਬਰ
ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪੱਛਮੀ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਮਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ
ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਦੇ
ਧਾਰਨੀ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਸਿੱਖ
ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਨਸ਼ਿਆਂ
ਦਾ ਫੈਲਾਉ ਅਤੇ ਧੰਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ
ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ
ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ
ਕੋਰੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਸਿੱਖ ਪਹਿਰਾਵਾ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਕੋਰੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ
ਕਿਵੇਂ ਬਣੇਗੀ? ਇਹ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ
ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦਾ
ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰੇ। ਸ੍ਰੇਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਰਗੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ
ਸੰਸਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ
ਦੇ ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਣ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ
ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਛਾਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ.
ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ
ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦੂਸਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ
ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ
ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਨਿਜੀ
ਚੈਂਪਰ ਨੂੰ ਡੱਡ ਕੇ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ
ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ
ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਮੋਹਰੀ ਹੋ ਕੇ ਰੋਲ
ਅਦਾ ਕਰਨ।

9815961407

ਸਾਕਾ ਸ਼੍ਰੀ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ

ਡਾ. ਰਹਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਨ

ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਉਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜ ਕੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਸੀਤਲ ਜਲ ਛਕਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਸੀ। ਉਥੇ ਅੱਜ ਵੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦਾ ਪੰਜਾ ਭਾਰੀ ਪੱਥਰ ਵਿੱਚ ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕੋਥੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਪੱਥਰ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰੇਤ੍ਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਹੱਥ ਲਗਾ ਕੇ (ਪੰਜਾ ਲਾ ਕੇ) ਰੋਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਸੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਉਹੀ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਕਤ ਸਾਕਾ ਵਾਪਰਿਆ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸਿਰ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲਾ ਕੇ ਧਰਮੀ ਜਖਮੀ ਕੈਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਾਕਾ ਸਦਾ ਲਈ ਅਮਰ ਰਹੇਗਾ।

ਸਾਕਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਕਿਉਂ ਵਾਪਰਿਆ? ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਮਾਰ ਲੈਣੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ (੧੯੩੯ ਈ.) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਆਗੂ ਦੀ ਘਾਟ, ਸਿੱਖਾਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਪਰ ਫੁੱਟ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਮੰਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ੧੯੪੮ ਈ. ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਣਖੀਲੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਦਾ ਲਈ ਹੀ ਇਥੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ, ਨਿਡਰ, ਅਣਖੀਲੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ- ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਕੌਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸ੍ਰੋਤ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਸਰਬੱਤ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਦੇ ਸਹੀ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਇਨਸਾਨ ਬਨਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੰਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਿੱਠੂ ਮਹੰਤਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮਹੰਤ ਗੁਰੂ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਐਸੇ ਅਰਾਮ ਅਤੇ ਬਦਵੈਲੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਤਨੇਮ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਗੁੰਡੇ ਰੱਖ ਲਏ। ਗੁਰੂ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਹਿਕ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਉਥੇ ਮਾਇਆ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦੇ ਅੱਡੇ ਬਣ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਅਣਖੀਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਲਾਸੀ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਟੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੌਰਚੇ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਸਮਾਂ ੧੯੨੦ ਈ. ਤੋਂ ੧੯੨੪ ਈ. ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ, ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੇਰਚਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਦਾ ਮੇਰਚਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ੧੪ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤਹਿਸੀਲ ਅਜਨਾਲਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ “ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ” ਸ਼ਸ਼ੇਡ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮਹੰਤ ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਸੀ। ਜੋ ਅਤਿਅੰਤ ਮੰਦੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਬੀ ਦਾ ਭੈਅ ਅਤੇ ਭਾਵਨੀ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਧਰ ਨੂੰ ਐਸ਼, ਵਿਲਾਸ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਈ ਵੇਰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦੇਣਾ (ਮੰਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਫਿਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੰਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਜਿਉਂ ਦੀਆਂ ਤਿਉਂ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਨੂੰ ਅਜਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਗਦਾ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ

ਮੰਗਤਾਂ/ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੈਹ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜੋ ਵੀ ਇੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਰੱਜ ਕੇ ਕੁਟਿਆ/ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਥਮੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਫੜ ਕੇ, ਘੜੀਸ ੨ ਕੇ, ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੌਰਚਾ ਗੁਰੂ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੋਰਾਨ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸਾਕਾ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਦੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਬੇਹੋਸ਼, ਜਥਮੀ, ਸਿੰਘਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ, ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ, ਅਟਕ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੂਹ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੱਖੇ ਭਾਣੇ ਜਥਮੀ ਸਿੰਘਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਜਲ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾਉਣ ਲਈ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਖਤ ਹੁਕਮ ਸੀ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਸਿੰਘ ਸੂਰਜਿਆਂ ਨੇ ਅਹਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਲਈ ਬੱਲ ਲਿਆ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਅਥਾਹ ਜੋਸ਼ ਭਰ ਆਇਆ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ “ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ- ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ, ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ, ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ, ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਿਹ ਅਤੇ

ਸਫ਼ਾ ੧੨ ਦਾ ਬਾਕੀ

(ਪਾਧ ਤੇ ਪੁੰਨ)

ਅਪਰਾਧ ਤਾਂ ਕੀ, ਕੋਈ ਪਾਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਪਾਪ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਹੈ, ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ, ਬਸ ਐਸਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁੰਨ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਪਰਮ ਉਤਪੰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਮਹਾਂ ਅੰਧਕਾਰ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਦੁੱਖ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਦਮੀ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਦਰੋਂ ਬੁਰਾ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਪ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀਂ ਸੱਚੀ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਦੁੱਖਾਂ ਉਤੇ ਖੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਪ ਹੀ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਹੈ। ਬੁਰਾ ਸੁਣਨਾ, ਬੁਰਾ ਸੁਨਣ ਦੀ ਚਾਹਤ, ਬੁਰਾ ਸੋਚਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਤਨ ਨੂੰ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਧੰਨ ਤੇ

ਸਿਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਵੇ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਾ ਜਾਵੇ” ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਗੁੰਜਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਰ ਰੱਸ ਭਰ ਗਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਗੱਡੀ ਰੋਕਣੀ ਗੀ ਰੋਕਣੀ ਹੈ। ਸਭ ਮਾਈ ਭਾਈ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਕੁਝ ਲੇਟ ਗਏ। ਉਪਰੋਂ ਗੱਡੀ ਹਵਾ ਦੀ ਤਰਾਂ ਤੇਜ਼ ਰਵਤਾਰ ਨਾਲ ਦੂਰੋਂ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਅਡੋਲ, ਨਿਡਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਤੇ ਸਿਰ ਟਿਕਾ ਕੇ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਪ੍ਰਤਿਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਲੰਘ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਗੱਡੀ ਥੱਲੇ ਆ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਰੋਕਣੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਰੇਲਵੇ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਰੁੱਕ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਕੁੱਖੇ ਜਥਮੀ ਕੈਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ। ਇਹ ਸਭ ਵੇਖ ਕੇ ਅੰਗੇਜ਼ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵੀ ਵਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਕਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਾਕੇ ਦੀ ਅਭੂਲ ਧਾਦ ਲਈ ਅਮਰ ਰਹੇਗੀ।

ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣੀ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਇੱਜਤ ਆਬਹੂ ਲੁੱਟਣੀ, ਇਹ ਸਭ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦ ਮਨ ਮੈਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦਾਨ ਪੁੰਨ, ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਸਭ ਵਿਕਾਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ:-

ਮਨਿ ਮੈਲੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਮੈਲਾ,
ਤਨਿ ਧੋਤੇ, ਮਨ ਹਛਾ ਨਾ ਹੋਇ॥

(ਅੰਗ-ਪ੍ਰਪਤ)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੀਸ ਨਿਵਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕਰਮ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਅੰਦਰ ਮੈਲ ਹੈ, ਪਾਪ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

ਸੀਸਿ ਨਿਵਾਇਐ ਕਿਆ ਬੀਐ
ਜਾ ਰਿਦੈ ਕੁਸੁਧੇ ਜਾਹਿ॥

ਤੂੰ ਝੁਕਾ ਜਬ ਗੈਰ ਕੇ ਆਗੇ....

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

“ਪਿਤਾ ਜੀ ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਈਨ ਮੰਨ ਲਉ?”
 ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਚ੍ਰਿਪ ੨ ਹੰਡੂ ਕੇਰ ਰਹੀ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖੀ, ਪਿਆਸੀ,
 ਲਾਚਾਰ ਬਾਲੜੀ ਧੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਵਾਕ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਪਿਉ
 ਲਾਲ ਸੂਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਸੁਤਦਿਆਂ
 ਕਤਕ ਕੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ... “ਸੋਚੋ ਸੱਰ ਦੱਸ ਇਹ ਤੁਭਮ ਕਿਸ ਦਾ
 ਹੈ? .. ਜੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ, ਏਡਾ
 ਗਲੀਚ (ਈਨ ਮੰਨਣ ਦਾ) ਸ਼ਬਦ ਇਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਤਾਂ
 ਕਿਤੇ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ‘ਚ ਵੀ ਨਾ ਲਿਆਉਂਦੀ! ’
 ਪਤਾ ਜੇ ਇਹ ਧੀ, ਪਿਉ ਤੇ ਪਤਨੀ ਕੌਣ ਸਨ? ਇਹ ਸਨ ਅਲਖ
 ਤੇ ਗੈਰਤ ਦਾ ਮੁਜਸ਼ਮਾ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਸਦੀ ਰਾਣੀ ਅਤੇ
 ਮਾਸੂਮ ਬੇਟੀ, ਜੋ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਤਾਏ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ
 ਰਿਆਸਤ ਤੋਂ ਦਰ-ਬ-ਦਰ ਹੋਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਕਤ ਗੁਜਾਰ ਰਹੇ
 ਸਨ। ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ
 ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਉਸਦੀ ਗੁਲਮੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ
 ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਮਹਾਰਾਣਾ
 ਪ੍ਰਤਾਪ, ਜੈਮਲ ਫੱਤ ਵਰਗੇ ਅਣਖੀਲੇ ਮਰਦ ਮੁਜ਼ਾਹਿਦਾਂ ਦੇ ਪੈਰ
 ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੋਇਆ, ਆਪਣੀ ਖਾਨਦਾਨੀ ਵਿਗਾਸਤ ਨੂੰ
 ਜਿਉਂਦੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਰ ਪੜ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਗਲ
 ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੀ ਕਲਗੀ ਅਥੁੱਕ ਰੱਖਣ ਹਿੱਤ
 ਇਹ ਮਹਾਰਾਣਾ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਸਮੇਤ ਜੰਗਲ ਬੀਆਬਾਨ ਵਿੱਚ
 ਕਿਤੇ ਗੁਪਤ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾਈ ਕੈਠਾ ਸੀ। ਰਾਣਾ ਤੇ ਰਾਣੀ ਤਾਂ
 ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਕੁੱਖਣ-ਭਾਣੇ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ
 ਅੰਵਾਣ ਬੱਚੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਹਾਲੋਂ ਬੇਗਲ ਹੋਈ ਕੁੱਝ ਖਾਣ ਦੀ ਜਿੱਦ
 ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਮਮਤਾ ਦੀ ਮਾਰੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਉਹਤ ਧੋੜ ਕਰਕੇ
 ਬਾਜਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁੱਕ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਕਚ ਭੁੱਨਾ ਜਿਹਾ ਕਰਕੇ
 ਵਿਲਕਦੀ ਧੀ ਦੇ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਧਰਿਆ। ਪਰ ਹਾਏ ਰੀ ਕਿਸਮਤ!
 ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਮੂੰਹ ਤੱਕ
 ਲਿਆਂਦੀ, ਕੋਈ ਜੰਗਲੀ ਜਨੌਰ ਤਪਟ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਟੁਕੜਾ
 ਖੋ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਸਰਬ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਰਿਜਕ ਦਾਤੇ ਭਗਵਾਨ
 ਨੂੰ ਵੀ ਕਰੂਪੇ ਹੋਇਆ ਜਾਣ ਕੇ ਕੁਰਲਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬੇਟੀ ਨੇ
 ਬਾਪ ਨੂੰ “ਈਨ ਮੰਨ ਲੈਣ” ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ
 ਮਹਾਰਾਣੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਪਤੀਬੜਤਾ ਪਰਮ ਨੂੰ
 ਵੰਗਾਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਅੱਲਾਦ ਦਾ ਤੁਭਮ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ
 ਸਤਵੰਤੀ ਨਾਰੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੜੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਧੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ
 ਨਿਕਲੇ “ਕਾਇਰ ਲਡੜਾਂ” ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨਦੀ ਕਹਿੰਦੀ
 :- “ਪਾਣ ਸੁਆਮੀ ਮੈਂ ਜਿਉਂਦੀ ਗੁਰਕ ਜਾਵੀ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ
 ਪਰਮ ਤੋਂਝਿਆ ਹੋਵੇ! ਇਹ ਧੀ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਹੀ ਹੈ।

ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਪੋਸ਼ਣਾ ਦੌਰਾਨ ਮੈਥੇਂ ਇੱਕ ਕੁਤਾਹੀ ਹੋ
 ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸ
 ਨੂੰ ਪੰਘੂੜੇ ਵਿੱਚ ਸੁਲਾ ਕੇ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਅੰਨ ਜਲ ਕਰਨ ਜਾ
 ਲੱਗੀ। ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਜਾਗ ਪਈ ਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਤੱਟ ਪੱਟ
 ਇੱਕ ਗੋਲੀ (ਨੋਕਗਾਣੀ) ਨੇ ਵਗੁਉਣ ਖਾਤਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ
 ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਫੌਰਨ ਭੱਜ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੁੱਧ ਮੂੰਹੋਂ
 ਉੱਗਲੀ ਨਾਲ ਚੁੰਪਿਆ ਦੁੱਧ ਕੱਢ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁੱਝ
 ਬੂੰਦਾਂ ਇਸਨੇ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਸੋ ਪਤੀ ਦੇਵ ਜੀ,
 ਇੱਕ ਗੁਲਮ ਔਰਤ ਦੇ ਚੁੰਪੇ ਹੋਏ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਬੂੰਦਾਂ ਨੇ ਹੀ
 ਇਹ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਕਬਰ ਜਿਹੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ
 ਸਿਰ ਨਾ ਝੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ
 “ਈਨ ਮਨ ਲੈਣ” ਦੀ ਕਾਇਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ! ”... ਬ-
 ਕੋਲ ਤਾ. ਮੁੰਮਦ ਇਕਬਾਲ,

“ਤੇਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਇਸੀ ਸੇ, ਤੇਰੀ ਆਬਹੂ ਇਸੀ ਸੇ, ਜੋ ਰਹੀ ਖੁਦੀ
 ਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਨਾ ਰਹੀ ਤੋਂ ‘ਰੂ ਸਿਆਹੀ! ’” (ਤੁ-ਸਿਆਹੀ- ਮੁੰਹ ਕਾਲਾ)

ਇਸੇ ਮਹਾਰਾਣੇ ਦੀ ਆਬਹੂ ਦੇ ਵੈਰੀ, ਅਕਬਰ ਦੇ
 ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮੀਰਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਬੰਸੀ
 ਹੋਈ ਪੱਗ ਉਤਾਰ ਕੇ ਕੱਢ ‘ਚ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਸ (ਅਕਬਰ) ਅੱਗੇ
 ਸਿਰ ਨਿਵਾਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗਿਉਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਮੀਰਜ਼ਾਦੇ
 ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ- “ਜਹਾਂ ਪਨਾਹ, ਇਹ ਦਸਤਾਰ ਸੈਨੂੰ
 ਜੰਗਲਾਂ ‘ਚ ਖੁੰਮਦੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਣੇ ਪਰਤਾਪ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ” ਉਸ
 ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੋਲ ਨੂੰ ਪੁਗਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਤਾਂ
 ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਪੱਗ ਦੀ ਅਲਖ ਨੂੰ
 ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। “ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਰੂ ਕਿਆਂ ਲਾਲਾਂ ਦਾ
 ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਐਸੀਆਂ ਬਿਅੰਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ
 ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ‘ਸਾਬਰ’ ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ- “ਏਹ ਗਰਦਨ
 ਕੱਟ ਤਾਂ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ‘ਸਾਬਰ’ ਝੁਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ” ਪਰ
 ਇਹ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੀ ਲੀਲਾ ਹੀ ਸਮਝੇ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ
 ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਭਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ
 ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੱਤੀਆਂ ਤਵਿਆਂ ‘ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਸ਼ਹਦਤਾਂ ਦਾ
 ਸਿਖਰ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸੇ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ ਦਾ ਭਰਾ
 ਪ੍ਰਿਥੀਆ, ਵਕਤ ਦੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਾਲ ਜਾ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।
 ਪਾਨੀ ਪਾਨੀ ਕਰ ਗਈ ਮੁੜ ਕੇ, ਕਲੰਦਰ ਕੀ ਯੋਹ ਬਾਤ,
 ਤੂੰ ਝੁਕਾ ਜਬ ਗੈਰ ਕੇ ਆਗੇ, ਨਾ ਤਨ ਤੇਰਾ ਨਾ ਮਨ।

(ਡਾ. ਇਕਬਾਲ)

001-408-903-9952

ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਕੇ ਲਖਨਪਾਲ ਜੀ ਕਨੇਡਾ ਨਿਵਾਸੀ ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਮੌਕਾ ਮੇਲ ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਹ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੇਰ (ਸਫੁੱਤਰ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਲਾਤਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਧੁੰਦ ਨੇ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਹੀਰੇ ਦੀ ਚਮਕ ਦੇ ਜੋਰ ਵਾਕਰ ਪੂਰੀ ਸਦੀ ਦੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਸਦਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲ ਗੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੰਖ ਕੌਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭਲਤਾ ਲਈ ਕਲਮ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ, ਡਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਪੈੜ ਨੱਪ ਕੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦੀ ਕੜੀ ਦਾ ਇਹ ਅਨਮੇਲ ਮੌਤੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਹੀਰਾ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਚਮਕ ਬਿਖੇਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਵੰਨਗੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹਨ, ਲਖਨਪਾਲ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ।

ਐਨ. ਐਸ ਸੇਵਕ

ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਕੇ ਲਖਨਪਾਲ (ਕਨੇਡਾ)

ਜਦ ਵੀ

ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਵਗਾਏ ਜਾਣਗੇ,
ਛੁੱਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਬੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਇੱਜਤ ਦਾ ਸੌਦਾ ਹੋਏਗਾ,
ਤਹਜ਼ੀਬ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਕੁੱਝ ਤੀਰ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਜਦ ਵੀ ਮਜ਼ਬ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਨਫਰਤ ਸਿਖਾਈ ਜਾਏਗੀ,
ਜੱਨਤ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੋਜ਼ਾਂ 'ਚ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਜਦ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੋਏਗਾ,
ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਭਿਆਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਛੁਕਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਇਸ ਐਟਮੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਚਾਨ੍ਹ ਵਾਸਤੇ,
ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਦੀਵੇ ਦੂਜਿਆਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੁਝਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਜਦ ਵੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਚਿਤਾ ਤੇ ਖੂਨ ਚੋਇਆ ਜਾਏਗਾ,
ਚਰਚੇ ਚੌਹੀਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਅਫਸਾਨੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਜਦ ਮੈਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾਮ ਇੱਕ ਸਾਕੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪੀ ਲਿਆ,
ਫਿਰ ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੱਦਲ ਹਟਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਦ ਮੈਨੂੰ ਤੜਪਾ ਕੇ ਜਾਏਗੀ,
ਫਿਰ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਹੀ ਸਹਾਰੇ ਦਿਨ ਬਿਤਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆ ਵਸਾਉਣੀ

ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਲੂਮ ਨੂੰ ਹਸਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਏਗਾ,
ਜਿੱਥੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।
ਜਿੱਥੇ ਗਮਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬੋਤਲ ਨਾ ਵਰਤੀ ਜਾਏਗੀ,
ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਅਬਲਾ ਦੀ ਇੱਜਤ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।
ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਾਣੀ ਸਭਿਆਤਾ ਦਾ ਸਿਰ ਉਠਾਇਆ ਜਾਏਗਾ,
ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾ ਜਗਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।
ਜਿੱਥੇ ਭਰਾ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਢਾਲ ਹੀ ਬਣ ਜਾਏਗਾ,
ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।
ਜਿੱਥੇ ਮਜ਼ਬ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਲੋਕੀਂ ਨਹੀਂ ਕੁਚਲੇ ਜਾਣਗੇ,
ਜਿੱਥੇ ਮੁਹੰਮਦ, ਰਾਮ, ਨਾਨਕ ਤੇ ਯੱਸੂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆ ਵਸਾਉਣੀ,
ਜਿੱਥੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।
ਤਾਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਜਿਹੀ ਮਿਲ ਪਾਏਗੀ,
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਸਦਿਆਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।

ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੇਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਕੇ ਲਖਨਪਾਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਸ਼ਾ ਰਾਣੀ (ਸੇਰ) ਲਖਨਪਾਲ ਜੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਧਨਵਾਦ।
ਸਹਿਤ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ. ਕੇ ਲਖਨਪਾਲ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਮਾਡਰਨ ਗਭਰੂ

ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਮਾਡਰਨ ਗਭਰੂ, ਸਾਡਾ ਛੁੱਲਾਂ ਜਿੰਨਾਂ ਭਾਰ।
ਸਾਡੇ ਹੱਡ ਨੇ ਇਉਂ ਖੜਕਦੇ, ਜਿਉਂ ਬਿਜਲੀ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ।
ਸਾਡੇ ਗੋਡੇ ਭਿੜਦੇ ਤੁਰਦਿਆਂ,
ਵੱਜਦੇ ਆਪਸ 'ਚ ਵਾਰ ਵਾਰ।
ਸਾਡਾ ਮਾਸ ਪਿੰਡੇ ਦਾ ਵਿਲਕਦਾ,
ਜਿਉਂ ਬੁੰਢੇ ਅੱਸੀਉਂ ਪਾਰ।

ਪਾਰੇ ਵਾਂਗੂ ਇਹ ਦੇਹੀ ਡੋਲਦੀ,
ਜਿਉਂ ਬੇਤੀ ਭੰਵਰ ਵਿਚਕਾਰ।
ਅਸੀਂ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਜੂਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ,
ਨਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਚਾਰ-ਚਾਰ।

ਜਦ ਨਸੇ ਦੀ ਤੋਟ ਜਿਹੀ ਲਗਦੀ,
ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪੱਲ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰ।
ਹੱਡ ਭਜਦੇ ਕਤੋਲ ਜਿਹੇ ਪੈਂਵਦੇ,
ਜਥੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਭਾਰ।
ਬਿਨ ਨਸੇ ਦੇ ਅੱਖ ਨਾ ਖੁਲ੍ਹਦੀ,
ਉਠ ਕੇ ਸਕੀਏ ਨਾ ਕੀੜੀ ਮਾਰ।
ਹੱਥ ਕੰਬਦੇ ਪੈਰ ਡਗਮਗੇ,
ਸਕੀਏ ਚੱਲ ਨਾ ਕਦਮ ਚਾਰ।

ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਇਤਥਾਰ ਜੇ,
ਕਿਸੇ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਇਕ ਬਾਰ।
ਅਸੀਂ ਹੋਏ ਕਰਜਾਈ ਜੱਗ ਦੇ,
ਹੁਣ ਮੰਗਿਆ ਮਿਲੇ ਨਾ ਉਧਾਰ।
ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਏ ਭੋਗ ਨਸੇ ਦਾ,
ਉਸਦੇ ਹੋਈਏ ਸੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ।
ਨਾਲ ਨਸੇ ਦੇ ਸਵਰਗੀਂ ਉਡਦੇ,
ਸਾਮਝੀਏ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਤਾਰ।

ਨਸ਼ਾ ਉਤਰਿਆ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗ ਪਏ,
ਛਿੱਗੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਭਾਰ।
ਸਾਨੂੰ ਘਰਦੇ ਵਾਧੂ ਸਮਝਦੇ,
ਸਾਨੂੰ ਆਪਦੇ ਜੱਗ ਤੇ ਭਾਰ।
ਸਾਡੀ ਧੇਲਾ ਕੀਮਤ ਨਾ ਜੱਗ ਤੇ, ਨਾਂ ਕਰਦੇ ਕੋਈ ਇਤਥਾਰ।
ਇਸ ਜੀਨੋਂ ਤੋਂ ਮਰਨਾ ਚੰਗਾ, ਆਪੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਇਉਂ ਬਾਰ ੨।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ
09466266708

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਨ

ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਨ,
ਜੇ ਮੰਗੋ,
ਓਹੀਉਂ ਕੁਝ ਦੇਵੇ,
ਇਹ ਅਚਰਜ ਹੈ ਖਾਨ।

ਦਸਮ ਪਿਤਾ- ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੁੱਖੋਂ ਬਚਨ ਅਲਾਏ,
ਸਰਖੰਡਵਾਸੀ, ਸਰਖੰਡ ਵਿੱਚ ਜਦ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ,
ਗ੍ਰੰਥ, ਗੁਰੂ ਵਿੱਚ ਭੇਤ ਨਾ ਕੋਈ, ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਲਈ ਜਾਨ।
ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਨ।

ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਮੇਈ
ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੀ ਏਥੇ, ਵੰਡਦੀ ਹੈ ਖੁਸ਼ਬੋਈ
ਜੇ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹੇ, ਸੁਣੇ ਤੇ ਗਾਵੇ, ਉਪਜੇ ਨਵਾਂ ਗਿਆਨ।
ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਨ।

ਪਿਆਰ ਮਹੁੱਬਤ ਦਾ ਇਹ ਸੋਮਾ, ਕੱਟੇ ਰੋਗ ਹਜ਼ਾਰਾਂ,
ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਸੈਂ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖੇ, ਤਾਹੀਉਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾਂ,
ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ, ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਲਿਆਣ।
ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਨ।

ਮਨ ਦਾ ਛੁੱਲ ਜਦ ਵੀ ਮੁਰਝਾਏ, ਇਸ ਦਰ 'ਤੇ ਆ ਖਿਲਦਾ,
ਏਥੋਂ ਜੋ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਚਾਰੇ, ਰਾਜ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਾ ਮਿਲਦਾ,
ਏਥੇ ਤਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ, ਹੋਵੇ ਵਸ ਜਹਾਨ,
ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਨ।

ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਗ ਸੁਣੇ ਤੇ ਗਾਵੇ, ਮਿਲਦਾ ਚੈਨ ਗੁਆਚਾ,
ਪਰ ਜੇ ਬਾਣੀ ਮਨ ਵਸਾਵੇ, ਮਿਲ ਜਾਏ ਸਾਹਿਬ ਸਾਚਾ,
ਇਥੋਂ ਹੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ, ਤੂੰ ਵੀ ਕਰੀਂ ਪਛਾਣ,
ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਨ।

ਜੇ ਮੰਗੋ,
ਓਹੀਉਂ ਕੁਝ ਦੇਵੇ,
ਇਹ ਅਚਰਜ ਹੈ ਖਾਨ।
ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਨ।

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਰਜ਼ਾਰ
ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ

ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਸਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ

ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਸਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ,
ਸਭ ਨੀਵੇਂ ਪਾਸੇ ਘਰ ਸਾਡੇ।
ਕੁੱਲ ਗੰਦ ਨਿਕਾਸੀ ਸ਼ਾਡੇ ਵੱਲ,
ਨਲੇ ਰੂੜੀਆਂ ਮੂਹਰੇ ਦਰ ਸਾਡੇ।
ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਸਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ

ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਨੇ।
ਸਭ ਗਰਾਟਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਛੁੱਕੀਆਂ ਨੇ।
ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਭਿਣਕਦੇ ਮੱਛਰ ਮੱਖੀਆਂ ਨੇ।
ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ ਛੱਪੜ ਵਾਗੂ
ਵਿਹੜੇ ਜਾਂਦੇ ਭਰ ਸਾਡੇ।
ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਸਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ

ਊਚ ਨੀਚ ਦਾ ਰੋਗ ਬੜਾ ਹੀ ਮਾਰੂ ਏ।
ਈਸ ਮਰਜ਼ ਦਾ ਸਿਲਿਆ ਨਾ ਕੋਈ ਦਾਰੂ ਏ।
ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਊਚ ਵਰਗ, ਸਾਡੇ ਤੇ ਭਾਰੂ ਏ।
ਗੁਲਾਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਦੇ ੨
ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਗਏ ਮਰ ਸਾਡੇ।
ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਸਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ

ਵਿਦਿਆ ਦਾਨੀ ਹੋ ਗਏ ਹੁਣ ਵਪਾਰੀ ਨੇ।
ਕਬੂਤਰ ਖਾਨੇ ਬਣੇ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰੀ ਨੇ।
ਸਾਡੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਬੇਮਿਆਰੀ ਨੇ।
ਊੜਾ ਉਲੂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਦੱਸੇ ਕੀ
ਜੁਆਕ ਜਾਣਗੇ ਤਰ ਸਾਡੇ।
ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਸਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ

ਲੇਟੂ ਲੀਡਰ ਵੇਟਾਂ ਵੇਲੇ ਆ ਜਾਂਦੇ।
ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਲੈਕਚਰ ਕਰ ਦਿਖਾ ਜਾਂਦੇ।
ਬਰਸਾਤੀ ਡੱਡੂਆਂ ਜਿਉਂ ਰੋਣਕ ਲਾ ਜਾਂਦੇ।
ਐਤਕੀਂ ਵੀ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੈਡ ਦਾ
ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਗਏ ਧਰ ਸਾਡੇ।
ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਸਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ

ਇਸ੍ਤਾਂ ਮਲਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੱਭੀਏ ਤੌੜ ਬਈ।
ਕਰ ਲਈਏ ਕੋਈ ਠੋਸ ਜਿਹਾ ਗਠੋੜ ਬਈ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

‘ਸ਼ਾਨ’ ਕਰ ਦਈਏ ਦੂਰ ਇਹ ਕੱਚਾ ਕੋਹੜ ਬਈ।
ਤਾਂ ਅਗਿਆਨ ‘ਤੇ ਗੁਰਬਤ ਵਾਲੇ
ਕਿਲ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ ਸਰ ਸਾਡੇ।
ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਾਸਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ

ਰਾਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਨ
9878573068

ਪੱਗ

ਤੂੰ ਗੱਭਰੂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਾ
ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੱਗ ਨੂੰ ਲਾਹਵੀਂ ਨਾ...
ਭੁੱਲ ਕੇ ਹੀਰਿਆ ਪੁੱਤਰਾ
ਸੁਰਤ ਸੀਰਤ ਦਾ ਰੋਹਬ ਗੁਆਵੀਂ ਨਾ....

ਪੱਗ ਤਾਂ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਹੀਰਿਆਂ ਲੱਦੀ ਕਲਗੀ ਏ,
ਪੱਗ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਰਸੇ ਵਾਲੀ ਰੱਤ ਵਿੱਚ ਰਲਗੀ ਏ,
ਪੱਗ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ੀਂ ਧਰਤ ‘ਤੇ ਚਲਗੀ ਏ,
ਮਾਣ ਕਰੀਂ ਤੂੰ ਇਹਦਾ, ਮਾਣ ਘਟਾਵੀਂ ਨਾ....
ਤੂੰ ਗੱਭਰੂ.....

ਪੱਗ ਸਾਂਭਦੀ ਆਈ ਇੱਜਤ ਆਬਰੂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ,
ਪੱਗ ਬਚਾਉਂਦੀ ਆਈ ਜਬਰ, ਜੁਲਮ ਤੇ ਬਦੀਆਂ ਤੋਂ,
ਪੱਗ ਦਾ ਪੁੱਛ ਇਤਿਹਾਸ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨਦੀਆਂ ਤੋਂ,
ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਦਾਤ ਦਾ ਦੇਣ ਭੁਲਾਵੀਂ ਨਾ...
ਤੂੰ ਗੱਭਰੂ.....

ਈਸ ਪੱਗ ਨੇ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਮੋੜੇ ਨੇ,
ਈਸ ਪੱਗ ਨੇ ਸ਼ੱਕਰ ਵਾਂਗੂ ਅਬਦਾਲੀ ਭੋਰੇ ਨੇ,
ਈਸ ਪੱਗ ਦੇ ਆਸਕ ਉਧਮ, ਭਗਤ ਜਹੇ ਜੋਰੇ ਨੇ,
ਉੱਚੀ ਸਰਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਰਾ ਅਣਖ ਗੁਆਵੀਂ ਨਾ...
ਤੂੰ ਗੱਭਰੂ.....

ਪੱਗ ਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਸਦਾ ਸ਼ਮਲਾ ਉਚਾ ਏ,
ਪੱਗ ਦੀ ਪਰਤ ਵਾਲਾ ਜਸਪਿੰਦਰ ਮਾਵਾ ਸੁੱਚਾ ਏ,
ਪੱਗ ਦਾ ਡਾਢ੍ਹੂ ਕੋਮਲ ਹਿਰਦਾ ਤਾਂ ਸਿਦਕ ਪਰੁੱਚਾ ਏ,
ਬੱਲਿਆ ਠੇਸ ਹਿਰਦੇ ਤਾਈਂ ਕਦੇ ਪੁਚਾਵੀਂ ਨਾ....
ਤੂੰ ਗੱਭਰੂ.....

ਜਸਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ
9888621205

ਵਿਅੰਗ ਟੋਟਕੇ

ਪ੍ਰ.ਜਸਵਿੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 9878381474

ਉਪਦੇਸ਼

ਜਿਹੜਾ ਟਨਾਂ ਦੇ ਟਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ,
ਰੱਤੀ ਭਰ ਨਹੀਂ ਆਪ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਦਾ।
ਪੰਗੇ ਲਓ ਨਾ ਅਮਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਸੋ,
ਨਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਸੁਣਦਾ।
ਧਰਮ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਧਰਮ ਤੋੜਦਾ ਨਹੀਂ,
ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਮਲੇਸ਼ ਸੁਣਦਾ।
ਕਿਹਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਤੂੰ ਮਾਰਦੇ ਯਾਰ ਮੇਰੇ?
ਗੱਲ ਕੈਲਵੀ ਤੇਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਣਦਾ।

ਮੰਡਾ ਜਾਂ ਕੁੜੀ

ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਨੇ ਆਪਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੇ
ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ? ਮੰਡਾ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਹੋਵੇ।
ਕੁੜੀ ਜੰਮੇ 'ਤੇ ਮੂੰਹ ਨੇ ਫੱਕ ਹੁੰਦੇ
ਵੱਕੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੜੀ ਹੋਵੇ।
ਹਾਸੇ ਕਤਲ ਹੁੰਦੇ ਸੱਥਰ ਵਿਛ ਜਾਂਦੇ
ਬੇੜੀ ਕਿਸਮਤਾਂ ਦੀ ਜੀਕੂੰ ਰੁਕੀ ਹੋਵੇ।
ਪੁੱਤ ਜੰਮੇ ਤਾਂ ਕੈਲਵੀ ਢੋਲ ਵੱਜਣ
ਦੌਲਤ ਜਿਵੇਂ ਜਹਾਨ ਦੀ ਜੁੜੀ ਹੋਵੇ।

ਸ਼ਰਧਾਲੂ

ਕਿਸੇ ਸਾਧ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਚ ਵੇਖ ਜਾ ਕੇ,
ਧੱਕਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ।
ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀ ਰੁੱਲੇ ਜੀ ਕੂੰ,
ਲੱਗਾ ਫੇਰ ਹੋਵੇ ਜੀਕੂੰ ਆਲੂਆਂ ਦਾ।
ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕੀ ਪੁੱਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਏਥੇ?
ਇਹ ਦੌਰ ਹੈ ਪੁਰਜ਼ਿਆਂ ਚਾਲੂਆਂ ਦਾ
ਸੁਖ ਰਾਮ ਜਹੋ ਮਾਣਦੇ ਸੁਖ ਏਥੇ,
ਇਹ ਦੇਸ਼ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲਾਲੂਆਂ ਦਾ।

ਸੁੱਤੀ ਸਰਕਾਰ

ਜਿਸ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਦੇ ਬੀਜ ਫੁੱਟਦੇ ਕਿਸਮਤ ਉਸਦੀ ਫੁੱਟਦੀ ਹਾਰ ਸੌਂਦੀ।
ਪੱਤੜੜ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਨੱਠ ਜਾਂਦੀ ਲੁੱਕ ਛਿਪ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਬਹਾਰ ਸੌਂਦੀ।
ਦਹੀਂ ਨਾਲ ਪਰਾਂਠੇ ਖਾ ਦੋ ਦਰਜਨ ਲੇਟ ਪਲੰਘ ਤੇ ਮੋਟੀ ਜਿਉਂ ਨਾਰ ਸੌਂਦੀ।
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੈਲਵੀ ਰੋਗ ਐਸਾ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਹੈ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਸੌਂਦੀ।

ਜੁਮੇਵਾਰੀ

ਜੁਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿੱਸਦਾ,
ਮੌਜਾਂ ਮਸਤੀਆਂ ਏਥੇ ਖਰਮਸਤੀਆਂ ਨੇ।
ਲਾਪਰਵਾਰੀ ਦਾ ਚੰਬੜਿਆ ਭੂਤ ਸੱਭ ਨੂੰ,
ਆਮ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਉਚੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ।
ਕੜਾ ਕਰਕਟ ਤੇ ਝੂੰਡ ਨੇ ਮੱਛਰਾਂ ਦੇ,
ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਨੇ।
ਏਸ ਮੁਲਕ ਦਾ ਬਣੁਗਾ ਕੈਲਵੀ ਕੀ?
ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਤੇ ਜਾਨਾਂ ਸਸਤੀਆਂ ਨੇ।

ਟੁੱਕੜ ਬੋਚ

ਭਲੇ ਮਾਣਸਾਂ ਤਾਈਂ ਇਹ ਪਕਤਦਾ ਏ,
ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਫਰੇਬੀਆਂ ਨੂੰ?
ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਭਟਕ ਰਹੇ ਨੇ,
ਵੇਖ ਪਰਦੇ ਤੇ ਨੱਚਦੀਆਂ ਬੇਬੀਆਂ ਨੂੰ।
ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ,
ਕਿਵੇਂ ਗੂੰਡਦੇ ਜੱਟ ਜਲੇਬੀਆਂ ਨੂੰ।
ਅਣਖ ਵਾਲੇ ਨਾ ਕੈਲਵੀ ਜੂਠ ਖਾਂਦੇ
ਟੁੱਕੜ ਬੋਚ ਹੀ ਚੱਟਨ ਰਕੇਬੀਆਂ ਨੂੰ।

ਘਸਿਆ ਰੁਪਣੀਆ

ਜਾਹ ਬੁੱਦਿਆ! ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਕਲ ਡੋਰਾ,
ਮਿਹਣੇ ਮਾਰ ਜਵਾਨੀ ਇਹ ਆਖਦੀ ਏ।
ਭਲੇ ਮਾਣਸਾ ਪੱਤ ਬਚਾ ਆਪਣੀ
ਭੂਤਰ ਗਈ ਸੈਤਾਨੀ ਇਹ ਆਖਦੀ ਏ।
ਮੂਰਖ ਲੋਕ ਨੇ ਸੁੱਖ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਦੇ
ਕਿਸ ਸਾਇਰ ਦੀ ਕਾਨੀ ਇਹ ਆਖਦੀ ਏ।
ਜੇ ਤੂੰ ਹੈਂ ਰੁਪਿਆ ਤਾਂ ਘਸ ਗਿਆ ਏਂ
ਉਹਨੂੰ ਨਵੀਂ ਚਵਾਨੀ ਇਹ ਆਖਦੀ ਏ।

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਰੀਰ ਸਰੋਵਰ ਭੀਤਰੇ ਆਛੈ ਕਮਲ ਅਨੁਪ ॥
ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਪੁਰਖੋਤਮੇ ਜਾ ਕੈ ਰੇਖ ਨ ਰੂਪ॥
ਅੰਗ ੮੫੭

ਸਭਿ ਰਸ ਲੈਤ ਬਸਤ ਨਿਰਾਰਾ ॥ ੧ ॥
ਬਰਨੁ ਚਿਹਨੁ ਨਾਹੀ ਮੁਖੁ ਨ ਮਾਸਾਰਾ॥
ਅੰਗ ੨੪੬

ਅਵਲੋਕਉ ਰਾਮ ਕੋ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦਾ॥

ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਰਤਨ ਪਾਇਓ ਬਿਸਰੀ ਸਭ ਚਿੰਚ॥

ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ
ਕਿਉਂਕਿ ਜੈਸਾ ਹਰੀ ਹੈ ਉਹ ਬਿਆਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਬੀਰ ਦੇਖਿ ਕੈ ਕਿਹ ਕਹਉ

ਕਰੋ ਨ ਕੋ ਪਤੀਆਇ ॥

ਹਰਿ ਜੈਸਾ ਤੈਸਾ ਉਹੀ ਰਹਉ ਹ

ਰਖਿ ਗੁਨ ਗਾਇ ॥

ਅੰਗ ੧੩੨੧

ਤੱਤ ਸਰੂਪ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਨਣਾ ਹੀ ਅਸਲ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜੋਗ ਸਬਦਿ ਆਤਮੁ ਚੀਨੈ

ਹਿਰਦੈ ਈਕੁ ਮੁਰਾਰੀ ॥

ਅੰਗ ੯੦੮

ਅਚਿੰਤ ਲਾਲੁ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਪ੍ਰਗਟਿਓ

ਅਗਮ ਜੈਸੇ ਪਰਖਾਵਤ ॥ ੩ ॥

ਨਿਰਗੁਣ ਨਿਰਕਾਰ ਅਬਿਨਾਸੀ

ਅਤੁਲੋ ਤੁਲਿਓ ਨ ਜਾਵਤ ॥

ਅੰਗ ੨੦੫

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਤੱਤ ਲਖਾਵਣੇ ਨੂੰ
ਹੀ ਯੋਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤਿਕਾ

ਸਨਮਾਨਿਆ ਹੈ।

ਚੀਨੈ ਤਤੁ ਗਗਨ ਦਸ ਦੁਆਰਾ॥

ਹਰਿ ਮੁਖਿ ਪਾਠ ਪਤੈ ਬੀਚਾਰਾ॥

ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿੱਤ ਕੇ ਤੱਤ ਵਸੜੂ, ਆਤਮ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਢੂਢ ਲਇਆ ਹੈ।

ਸਰੀਰਿ ਸਰੋਵਰਿ ਗੁਣ ਪਰਗਟਿ ਕੀਏ ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਤਿ ਤਤੁ ਕਢੀਏ ॥

ਅੰਗ ੩੬੭

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤ ਦੀਦਾਰ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਧਿਆਇ ਹਰਿ ਚਰਨ ਮਨਿ ਚੀਨੈ ॥

ਤਾ ਤੇ ਕਰਤੈ ਅਸਥਿਰੁ ਕੀਨੈ ॥

ਅੰਗ ੨੪੪

ਅਤੇ ਹੁਣ ਪਰਮ ਸੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਦਰਸੁ ਦਿਖਾਇਆ ॥

ਆਤਮੁ ਚੀਨ੍ਹਿ ਪਰਮ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥

ਅੰਗ ੩੨੫

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਛੁਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ
ਤੱਤ ਦਰਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਅਪਰੰਪਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹੀ ਮੇਰੇ
ਗੁਰੂ ਦੀਦਾਰੇ ਹਨ।

ਤਤੁ ਨਿਰਜਨੁ ਜੋਤਿ ਸਬਾਈ

ਸੌਰੰ ਭੇਟੁ ਨ ਕੋਈ ਜੀਉ ॥

ਅਪਰੰਪਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸ਼ਰੁ

ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਮਿਲਿਆ ਸੋਈ ਜੀਉ ॥

ਅੰਗ ੮੯੯

ਬਦਨਸੀਬੀ ਦੀ ਇੰਤਹਾ....

ਤਰਸੇਮ ਬਸ਼ਰ

ਜਿੱਥੇ ਮਾ, ਪਿਉ ਬੇ-ਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕਦੇ ਹਨ, ਆਪਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਗਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਵਾਪਿਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਮਮਤਾ, (ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ) ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਦਾਸ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਾਵਰੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਹਿ ਤੁਰਿਆ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ.... ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੋਸਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੂਜੀਆਂ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਤਰਸਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮਨ ‘ਚ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੇਸਤ ਮੋਹਨਜੀਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਠਿੰਡੇ ਦਾ ਕਾਰ ਦਾ ਸਫਰ.....ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਸਾਂ ਤੇ ਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਮਨੋਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਭਾਪਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰੌਂਅ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਰਨਾਂ, ਮੇਰੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਈ.ਸੀ. ਯੂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹੁਣ ਖਿਆਲ ਕਿਰਨਾਂ ਵੱਲ ਹੋ ਮੁੜੇ ਸਨ, ਉਸਦਾ ਪ ਸਾਲਾ ਬੱਚਾ ਹੈ, ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਨਿੱਘੀ ਤੇ ਸਿਆਣੀ ਸੀ..... ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੀ.....ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪਟਿਆਲੇ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਨਾ ਹੋਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਮ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂ ਤੇ ਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਇਦ ਦੂਰੋਂ ਇਹ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਜਹਾਜ ਉਡਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਕਲੱਬ ਨਿਕਲਿਆਂ ਹੀ ਨਹਿਰ ਤੇ ਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਾਰ ਰੋਕ ਲਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਬਹੁਤ

ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਐ, ਯਾਰ ਤਰਸੇਮ, ਐਥੇ ਲੋਕ ਨਹਾਉਂਦੇ ਵੀ ਐ, ਗਰਮੀ ਬੜੀ ਐ, ਅਪਾਂ ਵੀ ਨਹਾਈਏ।” ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਹਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੌਤੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੰਧ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੜੀ ਮਾਰਕੀਟ ਅਤੇ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਾਂ ਨਹਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ? ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਬਣੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪੁਛਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਿਲ ਵੀ ਗਿਆ, ਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆਂ ਉਸਨੇ ਬੀਜੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਰਮ ਜਿਹਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਿਆ, ਬੋਲਿਆ, “ਆਉ ਜੀ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ” ਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਹਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਹੁਣ ਤਾਂ ਜੀ ਇੱਥੇ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਬਥੇਰੇ ਲੋਕੀਂ ਰੁੜ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਬਾਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਖਿਆਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।” ਮੇਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਪਸ ਜਾਗ ਉਠੀ। ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ, “ਲਾਸ਼ਾਂ!” ਤੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਜੀ ਓਹ ਵੇਖੋ, ਉਸਨੇ ਉੱਗਲ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਪਟੜੀ ਥੱਲੇ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਫੁਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲੋਥਾਂ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਨੇ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਉਡੀਕਦੇ ਮਾਂ ਪਿਉ। ਇਨ੍ਹੇ ਦੁਖੀ ਵੀ ਹਨ ਲੋਕ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭਾਣੇ ਵੀ ਵਧਪਰਦੇ ਹਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ? ਮੈਂ ਅਤੇ ਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਚਲੇ ਹੀ ਗਏ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੋਣੇ ‘ਚ ਲਪੇਟੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾਲ ਆਏ ਦੇ ਬੰਦੇ ਉਸ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਣੀ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਨੂੰ ਛੋੜਣਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਪ੍ਰਹ ਹੀ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਬੈਠੇ ਹਨ? ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੋਂ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਇੱਕ ਸਿਆਹੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਉਹੀ ਦੱਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੂ ਨਹਿਰ ਦਾ ਮੁਲਾਝਮ ਦੱਸ ਚੁਕਿਆ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਜਵਾਈ ਨੇ ਪਿੱਛਲੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਘਰੇਲੂ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ, ਜਵਾਈ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਛਾਲ ਤੇ ਬੈਠੇ ਉਸਦੇ ਖੁੱਤ ਪਿੱਛਲੇ ੩ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀ ਲੋਬ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਤਜ਼ਾਰ.... ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਅੰਦਰ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਬਦਨਸੀਬੀ ਦਾ ਸ਼ਿਖਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਐਲਾਦ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਕਰ ਸਕਣ।... ਇੰਤਜ਼ਾਰ.... ਦਾ ਇਹ ਅਨੋਖਾ ਰਹਾ, ਮੇਰੀਹੂਹ ਨੂੰ ਕੰਬਾ ਰਿਹਾ ਸੀ...। ਮੈਨੂੰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਹੋਰ ਲੋੜ ਸੀ ਅਜੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਨੇਤੇ ਆਇਆ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੋਲਿਆ ਕਾਕਾ! ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਤਮਾਸਾ ਐ, ਪਟਿਆਲੇ ਆਲੇ ਤਾਂ ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਆਉਂਦੇ ਐ ਇਸ ਨਹਿਰ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਆਲੇ ਆ ਬਹਿੰਦੇ ਐ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਾਲਾਂ ਤੇ ਲਾਸਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲਈ....। ਉਥੇ ਖੜਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀ ਹੈ

ਸ਼ਬਦ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਕਾਰ ਸਟਾਰਟ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬਠਿੰਡੇ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਖਿਆਲ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਤੇ ਦੁਖੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਲੋਕ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਦੇ ਦਿਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਣਗੇ....? ਅੱਜ ਲੱਗਭੱਗ ੪੦ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਤੇ ਬਿਤਾਏ ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਰਨਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ ਸਾਲਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਗਈ। ਉਸਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਭੋਗ ਵੀ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਸਬਰ ਆ ਗਿਆ ਹੋਣੈ....। ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੇ ਸਦਮੇ ਨੂੰ ਸਹਾਰਨ ਲਈ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਿਆ, ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸ ਝਾਲ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਆਪਣੀ ਐਲਾਦ ਦਿਆਂ ਲਾਸ਼ ਉਡੀਕਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਪਿਉ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਦਨਸੀਬੀ ਦੀ ਇਸ ਇੰਤਹਾ ਨੂੰ ਦਸਤਕ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ.....?

9815901154

ਲਗਨ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਬਣਾਈ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਪੁੱਸਤਕ ਬੇਸਿਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਟਰੋਕਸ਼ਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ

ਅੱਜ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਤੁਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਟੱਡੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਕੈਂਸਲਰ ਬਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ, ਸੁਮਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ, ਸੰਤ ਸ. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਸ ਦੇ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿਆਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਟਰੋਕਸ਼ਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੂਜਗਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਸੀਲੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਸਦਕਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੋਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ. ਮਨਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਿਕਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧਾਲ ਸ. ਪਵਿੰਡਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਤੁਨ, ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੌਪੜਾ, ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਇਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਨੀ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਚਾਰ ਮੁਏ ਤੋਂ ਕਿਆ ਭਇਆ

ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ ਤੇ ਕਸਟਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ)

ਮਹਾਂ ਕਾਹਿ ਦੇ ਕਵੀ ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਕਾਢੀ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ
ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਤਾਰ ਛਾਪਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਉਪਰੋਕਤ ਮਹਾਂ ਕਾਹਿ ਹਰ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਜੋੜ
ਕੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਬਬੜਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਮੁਗਲ ਛੋੜ ਦਾ ਚੜ੍ਹ ਆਉਣਾ

ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣਾ

ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਟੁਰਨਾ

1- ਸੱਤ ਪੋਹ ਦਾ ਦਿਵਸ ਬਤੀਤ ਹੋਇਆ,
ਸੂਰਜ ਦੇਵਤਾ ਮੁੱਖ ਛੁਪਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਕੋਈ ਪੀਰ ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਬਾਗ ਅੰਦਰ,
ਜਾਇ ਪਰਤ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਪੰਛੀ ਡਾਲੀਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ,
ਨੋਰ ਹੋਇ ਖੁਸ਼ੀ ਪਾਇਲਾਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਆਈ ਬਾਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹਾਰ ਛਾਡੀ,
ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਅਲਾਉਣ ਲੱਗਾ।

3- ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ,
ਹੋਇਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਲ ਰਵਾਨ ਬੇਲੀ।
ਟੁਰੇ ਜਾਵਦੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਘੋੜੇ,
ਚਿਹਰੇ ਚਮਕਦੇ ਭਾਨ ਸਮਾਨ ਬੇਲੀ।
ਬਰਛੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਮੌਦੇ,
ਲਟਕੇ ਲੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਰਪਾਨ ਬੇਲੀ।
ਦੋਵੇਂ ਜਾਪਦੇ ਸ਼ੇਰ ਜਿਉਂ ਵਿਚ ਬੇਲੇ,
ਗਜ਼ਬ-ਨਾਕ ਸੀ ਦੋਵੇਂ ਜਵਾਨ ਬੇਲੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਚਮਕੌਰ ਭੇਜਣਾ

ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਣਾ

2- ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਛੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ,
ਤੁਸੀਂ ਜਲਦ ਚਮਕੌਰ ਨੂੰ ਜਾਵਣਾ ਜੇ।
ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਲਵੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ,
ਇਕ ਪਲ ਨਾ ਵਕਤ ਗਵਾਵਣਾ ਜੇ।
ਇਕ ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਹੀ,
ਮੂੰਬ ਉਸ ਦੇ ਤਾਈਂ ਅਜ਼ਮਾਵਣਾ ਜੇ।
ਏਸੇ ਗੜ੍ਹੀ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕੱਲ੍ਹ ਅਸੀਂ,
ਕੋਈ ਪੰਥ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਚੁਕਾਵਣਾ ਜੇ।

4- ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼ੇਰ ਜਾਂ ਗੜ੍ਹੀ ਦੇ ਪਾਸ ਦੋਵੇਂ
ਸੂਰਜ ਦੇਵਤਾ ਮੁੱਖ ਛੁਪਾਇ ਗਿਆ।
ਮਾਲਕ ਗੜ੍ਹੀ ਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ,
ਵੇਖ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਤਾਈਂ ਘਬਰਾਇ ਗਿਆ।
ਜਗਤ ਰਗਇ ਸੀ ਚੌਧਰੀ ਨਾਮ ਉਹਦਾ,
ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਚ ਕੁਤੱਤਣਾਂ ਖਾਇ ਗਿਆ।
ਡਰਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਉਪਰੋਂ ਸ਼ੇਰ ਜਾਪੇ,
ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਰਾ ਤੁਤਲਾਇ ਗਿਆ।

ਗੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਗਤ ਰਾਏ ਦਾ ਮਿਲਣਾ

5- ਡਿੱਠਾ ਚੌਪਰੀ ਖੜਾ ਸਨਮੁੱਖ ਆ ਕੇ,
ਏਵੇਂ ਸਿੰਘ ਵੀ ਛਤਹਿ ਬੁਲਾਂਵਦੇ ਨੇ।
ਅਸੀਂ ਸਿੰਘ ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ
ਸਾਰੀ ਵਿਖਿਆ ਖੇਲੁ ਸੁਣਾਂਵਦੇ ਨੇ।
ਤੇਰੀ ਗੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕਧਾਮ ਕਰਨਾ,
ਬੇ-ਦਰੇਗਾ ਹੋ ਸੱਚ ਬਤਾਂਵਦੇ ਨੇ।
ਏਹੋ ਆਰਜੂ ਆਲੀ ਜਨਾਬ ਦੀ ਏ,
ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਯਾ ਦਿਖਾਂਵਦੇ ਨੇ।

ਜਗਤ ਰਾਏ ਦਾ ਗੜ੍ਹੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹ ਕਰਨਾ

6- ਵੇਖ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਐਡ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ,
ਜਗਤ ਰਾਏ ਸੀ ਬੁੱਧ ਗਵਾਇ ਬੈਠਾ।
ਐਵੇਂ ਸਮਝ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੇ ਖਲਸੇ ਕੈ,
ਅਦਬ ਛੋੜ ਇਤਾਬ ਵਿਖਾਇ ਬੈਠਾ।
ਇੱਕ ਇੰਚ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਪਾਸ ਮੇਰੇ,
ਵਿਚ ਭੁਦੀ ਦੇ ਭੁਦਾ ਭੁਲਾਇ ਬੈਠਾ।
ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਸੂਬੇ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਮੈਂ,
ਖੇਲੁ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਇ ਬੈਠਾ।

ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ

7- ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੇਰ ਛਰਿਆਦ ਕੀਤੀ,
ਬੂਰੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਮਨੋਂ ਭੁਲਾ ਨਾਹੀ।
ਗੁੱਡੀ ਚੜ੍ਹੀ ਅਸਮਾਨ ਨਾ ਸਦਾ ਰਹਿਣੀ,
ਨਿਗ੍ਰੁ ਛਲਕ ਦੇ ਵੱਲ ਟਿਕਾ ਨਾਹੀ।
ਵਾਲੀ ਜੱਗ ਦਾ ਖੜਾ ਦੁਆਰ ਤੇਰੇ,
ਦਰ ਆਏ ਨੂੰ ਇੰਝ ਠੁਕਰਾ ਨਾਹੀ।
ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਕਟਣਗੇ ਦੁੱਖ ਤੇਰੇ,
ਜਾਗੇ ਭਾਗ ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਸੁਲਾ ਨਾਹੀ।

9814710668

ਜਵਾਬ- ਚੌਪਰੀ

8- ਵਾਲੀ ਜੱਗ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੇ ਹੈਣ ਤੇਰੇ,
ਕਾਹੂੰ ਲੱਭਦੇ ਪਏ ਸਹਾਰਿਆਂ ਨੂੰ।
ਫਿਰਨ ਛੁਪਦੇ ਲਸਕਰਿ-ਮੁਗਲ ਪਾਸੋਂ,
ਜਿਵੇਂ ਛੁੱਬਦਾ ਲੱਭੇ ਕਿਨਰਿਆਂ ਨੂੰ।
ਅਜ਼ਮਤ ਏਤਨੀ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਆਹੀ,
ਦੇਣ ਰਾਖ ਬਣਾਇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ।
ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਜਗਾਉਣੇ ਜੇ ਹੱਥ ਉਹਦੇ,
ਬਦਲ ਆਪ ਦੇ ਲੈਣ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ।

ਜਵਾਬ-ਦਯਾ ਸਿੰਘ

9- ਵਕਤ ਬੀਤਿਆ ਹੱਥ ਨਾ ਆਵਣਾ ਏ,
ਸੰਭਲ ਅਜੇ ਵੀ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲ ਪਿਆਰੇ।
ਹੋਇ ਐਡ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹਾ,
ਐਵੇਂ ਅਜਲ ਦਾ ਪੰਧ ਨਾ ਭਾਲ ਪਿਆਰੇ।
ਤੈਨੂੰ ਸਾਰ ਕੀ ਅਬ੍ਰੇ-ਕਰਮ ਵਾਲੀ,
ਮੂੰਹੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾ ਇੰਝ ਉਗਾਲ ਪਿਆਰੇ,
ਕਰਮ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਪੀਰ ਪੂਰੇ,
ਜੀਦੇ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ।

ਜਵਾਬ - ਜਗਤ ਰਾਏ

10- ਮੁਗਲ ਛੋੜ ਦਾ ਅੰਤ ਸੁਮਾਰ ਨਾਹੀ,
ਚੜ੍ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਏ ਨੂੰ ਤੁਢਾਨ ਵਾਂਗੂ।
ਏਸ ਗੜ੍ਹੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਮੂਲ ਜਾਣੀ,
ਖੁਰ ਜਾਏਗੀ ਲੂਣ ਦੀ ਖਾਣ ਵਾਂਗੂ।
ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕਲੀਲ ਕਸ਼ੀਰ ਵੈਰੀ,
ਖਾਇ ਜਾਣ ਬਨਾਰਸੀ ਪਾਨ ਵਾਂਗੂ।
ਮੇਰਾ ਤੁਖਮ ਮਿਟਾਉਣਗੇ ਜੱਗ ਵਿਚੋਂ,
ਕੋਹਲੂ ਪੀੜ ਕੇ ਸਰੋਂ ਦੇ ਘਾਣ ਵਾਂਗੂ।

ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਸਹੀ? - ਜਵਾਬ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ!

ਸਵਾਲ:- ਅੱਜ ਤੱਕ ਜੋ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵੰਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਤਰ ਭਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ੧੯੪੦ ਉਪਰੰਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪੂੰਡੂ ਸਤਿਬਰ ਅੰਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੋਤਰੀ ਅਜੇ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ੬੦-੨੦ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੀ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਜੀ? ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਜਵਾਬ:- ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਹੀ ਮੰਨਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸੀ ਪਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਈ ਇਤਹਾਸਕ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਆਉਂਗੇ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਅੰਕ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਝਾਸਦੀ ਵਜੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਇਹ ਇੱਕ ਝਾਸਦੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬੇਤੀ ਫੁੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ੧੯੪੦-੮੦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਚੈਲੰਜ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਇਆ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦਾ ਮੌਹਰੀ ਰੋਲ ਸੀ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਦਿਸ਼ਹੋਦੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਦੀਆਂ ਤੀਕਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਹੇ-ਵਗਾਹੇ ਉਭਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਅੱਜ ਫੇਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਿਲ੍ਹੀਂ ਕਿਸੇ ਸੁਯੋਗ ਆਗੂ ਤੋਂ ਭੰਬਲ-ਭੂਸੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ੧੦੯ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ, ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ, ਆਮ ਸਟੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ

ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ “ ਅੱਜ ਫੇਰ ਇੱਕ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ” ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਤੁਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਇਤਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਕੌਮ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਲੜੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੋਤਰੀ, ਅਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਇੱਕ ਲੜਕੀ, ਅਗੋਂ ਲੜਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੌਮ ਦੇ ਇਸ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੀ।

ਸਵਾਲ:- ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਥਾਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ੧੯੪੦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੰਸ਼ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਦਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਈ ਦਾਖਕੇ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਬਸੀਅਤ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ?

ਜਵਾਬ:- “ ਕੁੱਛ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਰਹੀ ਹੋਂਗੀ, ਉੱਝ ਕੋਈ ਬੇਵਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ । ” ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ, ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਤੀ, ਦੂਜੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਪਤਨੀ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਪਤੀ ਲਈ, ਜਿਸਨੇ ਕੌਮ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਲਈ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਮੰਗੇਗਾ। ਫੇਰ ਵੀ ਭਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ੧੯੧੨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ੧੪ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ, ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਿ ਇਸ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰਦੇ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰ ਫੰਡ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਵੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਉਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਅਮੀਰ ਇਤਹਾਸਕ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਆਚਦੇ-ਗੁਆਚਦੇ ਆਖਰ ਗੁਆਚ ਹੀ ਗਏ।

ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਦੀ ਖਬਰਸਾਰ

ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਪੀਅਨ ਬਣਿਆ

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਖੇਲ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੋ ਪਿਛੀਆਂ 2000 ਦੀਆਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਰੂਸ (ਮਾਸਕੋ) ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਕੁਸ਼ਤੀ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਸੌਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਪੀਅਨ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੈ। ਵਧਾਈ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਡੇਰਾ ਬਸੀ ਦੀ ਮੱਤ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਡੇਰਾ ਬਸੀ (ਟਿਊਫੈਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ) ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਕ ਉੱਥੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਤੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਨ,

ਮਿਤੀ 15-9-2010

ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ
ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ
ਕੌਮ ਦੀ ਜਾਣੀ
ਪ੍ਰਿਹਚਾਣੀ
ਸ਼ਬਦੀਅਤ ਅਤੇ
ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੇ ਖੇਤਰ
ਵਿੱਚ ਅਧਿਕ ਵੱਖਰੀ
ਪਹਿਚਾਣ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ

ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੈਂਸੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈੱਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.) ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੇ ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ

੩ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ੧੪ ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ੧੯੯੬ੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਬਰਤਾਨਵੀਂ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਵੱਡੀਆਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਸ਼ੀਆ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੁੱਤਬਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਖੇਡਾਂ। ਖੈਰ! ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮੇਜ਼ਵਾਨੀ ਮਿਲੀ ਹੈ— ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਭੁਲਾਕੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੋਸਲਾ ਅਢਾਜਾਈ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ।

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੈਂਸੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈੱਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.) ਦੀ ਚੌਥੀ ਟਰਮ ਦੀ ਚੋਣ ੬-੦੯-੧੦ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ:-

੧. ਪ੍ਰਧਾਨ:- ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ
੨. ਮੁੱਖ ਸਰਪ੍ਰਸਤ:- ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
੩. ਸਰਪ੍ਰਸਤ:- ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
੪. ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ:- ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ
੫. ਸੀਨਿਅਰ ਮੀਡ ਪ੍ਰਧਾਨ:- ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ, ਸ. ਸਮਸੇਰ ਸਿੰਘ
੬. ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ:- ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ
੭. ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ:- ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ
੮. ਮੀਡ ਪ੍ਰਧਾਨ:- ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

੯. ਜਾਈਟ ਸਕੱਤਰ:- ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕਲੋਂ
ਸ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਡਿਆਂਵਾਲਾ
੧੦. ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ:- ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ,
ਸ. ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ,
ਸ੍ਰੀ ਨੈਬ ਸਿੰਘ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ
੧੧. ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਕੱਤਰ:- ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ
ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ
੧੨. ਜਾਈਟ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ:- ਸ. ਜੇਧ ਸਿੰਘ
ਸ. ਹਰਕਿਰਨ ਸਿੰਘ
- ਅੱਰਤਾਂ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ
ਲਈ ਸਮਝਿਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ
ਜਾਣ- ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ**
- ਨੈਰੋਬੀ (ਕੀਨੀਆ) ੧੪ ਸਤਬਰ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅੱਜ ਸੰਸਦੀ ਜਮ੍ਹਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅੱਰਤਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਢੂੰਘੀ ਘੋਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਆ ਵਿੱਚ ਅੱਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਬਹਾਬਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਸੇ ਨਾਲ ਅਸਰਦਾਰ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਦੂਸਰੀ ਗ਼ਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਮਹਿਲਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗੜੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਅੰਦਰ ਅੱਰਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਅਪਣੇ ਕੁੰਜੀਵਤ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਛੱਡਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਜਮ੍ਹਾਰੀਅਤ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਆਜੂ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਅੱਰਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਜੀ ਜਮ੍ਹਾਰੀਅਤ ਦੇ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਨ ੧੯੭੫ ਵਿੱਚ ਮੈਕਸੀਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਸ਼ਵ ਮਹਿਲਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਜਿੰਗ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅੱਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵਜੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ।
- ਪੰਨਵਾਦਿ ਸਹਿਤ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ ਵਿਚੋਂ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

**ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵਾਰਸਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ
'ਤੇ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ**

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਤਬਰ (ਜਾਹਿਦਾ)-ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਮੁਦ ਨਾਲ ਪੇਲੈਂਡ ਦੇ ਵਾਰਸਾ ਸਹਿਰ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਹੋਈ ਵਧੀਕੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਸਾ ਦੇ ਡਰੈਫ਼ਿਕ ਚੰਪਿਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਸੁਰੋਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇਸ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਸ ਬਰਤਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੱਕਾ-ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਧਿਫਲੇ ੪੦ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਦੂਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ।”

ਸ਼ਾਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ੧੯੬੦ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੇਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਅਪਣਾ ਲੈਪਟੋਪ, ਬਰੀਡ ਕੇਸ, ਜੈਕੱਟ, ਬੈਲਟ, ਘੜੀ, ਜੁੰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀਜਾਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਗੋਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ। ਕੋਈ ਅਲਾਰਮ ਨਾ ਵੱਡਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਨੂੰ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੇਲੈਂਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਇਸਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ। ਮਪਲੈਂਡ ਦੇ ਸੁਰੋਖਿਆ ਗਾਰਡ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ‘ਤੇ ਅੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਅੜੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸੇਸ਼ ਡਿਟੈਕਟਰ ਨਾਲ ਪੱਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਮੰਨਣ ‘ਤੇ ੧੨੨ ਯੂਰੋ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਮੈਂ ਪੇਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਫੀਰ ਅਤੇ ਪੇਲੈਂਡ ਬਾਰਡਰ ਗਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਗੇ। ਸ਼ਾਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੇ ਇਸ ਹਰਕਤ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ੨੬੦੦ ਯੂਰੋ ਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ ਬੀਮਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਨਵਾਦਿ ਸਹਿਤ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਿਚੋਂ

ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ

**ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ
ਅਤੇ ਸਭ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜੀਓ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥**

ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜੋਈ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ
ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਨਸੀਬ
ਹੋਈ। ਆਪ ਜੀ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਧਾਈ
ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋ, ਜੋ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ
ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰ 2 ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਸ਼ਾਲਾਘਾਧੇਗ
ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ
ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖੀ ਫਿਰ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਅਤੇ ਬਿਪਰਨ
ਦੀ ਰੀਤ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਅਜੇਹਾ ਸਿੱਖਿਆ
ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ
ਭੁੱਲੜ ਵੀਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭਾਵ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ
ਜਾਣ ਅਤੇ ਖੰਡੇ ਥਾਟੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਛੱਕ, ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਬਣ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣਨ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਤੇ
ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਜਾਣ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ
ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਲਿਖਣ
ਤੇ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ
ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਿਨ ਦੁਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰੋ। ਬਹੁਤ ਹੀ
ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ।

ਆਪ ਦਾ ਸੁਭਚਿੰਤਕ,
ਮਾਸਟਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ 'ਜਾਚਕ'
ਫੀਰੋਬੁਰ
9464005685

**ਸਤਿਕਾਰਤ ਵੀਰ ਸ. ਸੇਵਕ ਜੀਓ,
ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ**

ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਸੱਭ ਆਨੰਦ ਮੰਗਲ
ਹੋਵੇਗੇ। ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਰੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਪੋਸਟ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ ਜੀ। ਡਾਕ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ
ਸੁੱਸਤ ਚਾਲ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਤਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵੀ
ਤਾਰੀਖ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜਲਦੀ ਪੋਸਟ ਕਰ
ਦਿਆ ਕਰੋ ਜੀ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਜੀ।

ਦੂਜੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਕਈ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛੱਪਣੇ
ਅੱਜ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਮੀ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ
ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਥਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜੀ। ਜਦ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ
ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਰਚਨਾਤਮਿਕ
ਸਹਿਯੋਗ ਨਿਰੰਤਰ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 9/9 ਜੂਨ ਦੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ
ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹਾਂ
ਜਿਸਦਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੇਦ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੀ
ਫੇਰ ਅਜੇਹਾ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ
ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਾਂਗਾ। ਅਦਬ ਨਾਲ 'ਕਾਂਡਲਾ'।

ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਪਰਚੇ ਬਾਰੇ:- ਸੇਵਕ ਵੀਰ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ
ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੇਠ ਆਏ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅੰਕ ਹਰੇਕ ਅੰਕ ਤੋਂ
ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਨਿਖਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਭਾਈ
ਦਿੱਤ ਸਿੰਘਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਦੀ ਹੋਈ
ਆਪਣੇ ਗੋਰਵਮਈ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਉਹਨਾਂ
ਦੀ ਨਿਧੜਕ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੱਚੀ
ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਰੇਕ ਰਚਨਾ
ਦਾ ਅਸਰ ਪਾਠਕ ਮਨ ਤੇ ਉਤਰਦਾ ਹੈ।
ਅਦਬ ਨਾਲ!

ਰਣਜੀਤ ਆਜ਼ਾਦ ਕਾਂਡਲਾ
ਸਿਵਪੁਰੀ ਯੂਰੀ, ਸੰਗਰੂਰ
9041748241

**ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀਓ!
“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ”**

ਆਪ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਸਾਰੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ “ਭਾਈ
ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ” ਮਿਲੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ

ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਉਹੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ। ਜਿਸ ਲਈ ਆਪ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋ।

ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਛੱਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉੱਚੇ ਕੱਦ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ।

ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਿਨ ਦੁਗਣੀ ਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ।

ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੁਦਨ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
9463188795

ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਜੀ
“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ”

ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਅਗਸਤ ਅੰਕ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਦੀ ਵੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ “ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ” ਛੱਪੀ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਆਪ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕਾਂ ‘ਚ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਛਾਪਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਧੰਨਵਾਦ। ਕਵਿਤਾ ਛੱਪਣ ਨਾਲ ਦਾਸ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਿਆ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਥਾਂ ਦੇਕੇ ਨਿਵਾਜੋਗੇ।

ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਤੇ ਪੱਤਰ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਠਕਾਂ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਨੂੰ ਪਰੋਸਨ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਲੜਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ “ਗਾਲੜ ਪੀਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ” ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਆਈਨਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸਾਡੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਇਆ ਪਰ ਸਿਕਲੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗਾ ਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਦਾਸ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਹੈ। ਰੱਖੜੀ ਬਾਰੇ ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਖੇਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਬਿਪਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ।

ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਲ ਮਨ ਨੂੰ ਖਟਕੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਂਰਵਾਂ ਗੁਰੂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਇੱਕ ਜੋਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ? “ਜੋਤ ਉਹਾ ਸੁਗਤਿ ਸਾਇ... ਕਾਣਿਆ ਫੇਰ ਪਲਟੀਏ” – ਗੁਰਬਾਣੀ ਫੁਰਮਾਣ।

ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਇਹ ਲਿਖਦੇ ਸੁਗੋ ਜੁੰਗ ਅਟੱਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਾਂ ਜਿਆਦਾ ਛੁੱਕਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਅੱਡੇ ਅੱਡ ਗੁਰੂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ‘ਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਏਗਾ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਕੁਕਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਦਿੱਲੀ- ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕਿਸ਼ਨ ਜੀ, ਅਨੰਦਪੁਰ- ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ।

ਜਿਆਦਾ ਨਾ ਲਿਖਦਾ ਹੋਇਆ ਏਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਦਾਸ ਦਾ ਸੁਣਾ ਠੀਕ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦਾਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਮਾਫ਼ ਕਰਨੀ।

ਦਾਸ
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ (ਹਰਿਆਣਾ)
09466266708

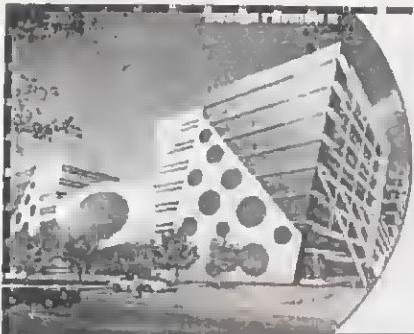
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਡਿਆਂਵਾਲਾ

੧.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੰਨੇ:-	੧੪੩੦
੨.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਰਾਗ:-	੩੧
੩.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸ਼ਬਦ:-	੨੦੨੬
੪.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਅਸਟਪਦੀਆਂ:-	੩੦੫
੫.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਵਾਰਾਂ:-	੨੨
੬.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਪੌੜੀਆਂ:-	੮੨੧
੭.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸਲੋਕ:-	੬੬੪
੮.	ਕਿੰਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ:-	੬
੯.	ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ:-	੪
੧੦.	ਕਿੰਨੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ:-	੧੫
੧੧.	ਕਿੰਨੇ ਭੱਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ:-	੧੧
੧੨.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਗ:-	ਸਿਰੀ ਰਾਗ
੧੩.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਰਾਗ:-	ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਰਾਗ
੧੪.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ੧੭ੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੁਸਾਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ:-	੫੨੫ ਵਾਰ
੧੫.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ੧੮ੰ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਗੁਰਪੁਸਾਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ:- ੮ ਵਾਰ	
੧੬.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ੧੯ੰ ਸਤਿਨਾਮ ਗੁਰਪੁਸਾਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ:-	੩ ਵਾਰ
੧੭.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ:-	੩੩ ਵਾਰ
੧੮.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼:-	ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਖੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਛਾ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ
੧੯.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਾਕ:-	ਸੰਤਾ ਕੇ ਕਾਰਜ ਆਪ ਖਲੋਇਆ। ਹਰਿ ਕੰਮ ਕਰਾਵਣਿ ਆਇਆ ਰਾਮ॥
੨੦.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ:-	ਸੰਮਤ ੧੯੬੯ (੧੯-੦੮-੧੯੦੪ਈ.)

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ 'ਚੋ'

9888515261

Invest as low as
Rs. 2.5 Lacs
(Get assured
rental income of
12% p.a.)

Starting immediately with limited offer

Getting ready to operate from 01-09-2010

RARE OPPORTUNITY FOR SMALL INVESTORS

Invest in
Design &
Designer-Wear
Studios

In Design Pavillion II

List of Fashion Businesses in Studios:-

1. Design & Designer Wear Studios for Design and Samples for Fashion Manufacturing, Exclusive Designer Wear for Indian and exclusively designed Wedding-Wear
2. Fashion Design Studio -Designing of Textiles, Knit-Wear, Leather Yarn & Jewellery
3. Fashion Shows Organizers, Modeling Agencies, Photographers, Choreographers, Light & Sound Specialists, Audio & Video Studios
4. Exporters - Traders, Distributors, Boutiques, Embroidery Hand made & Machine made, Fine Tailors, Buttoning and Couriers

FASHION TECHNOLOGY PARK

MOHALI, LANDIAN ROAD, SECTOR 90, MOHALI. VISIT: www.ftpmohali.com

9915322330, 9888151187, 9815511552, 92572-06704

CORPORATE OFFICE: - SCO-196-197, TOP FLOOR, SECTOR-34-A, CHANDIGARH
0172-5001170, 5001180, 9592281011

RKM HOUSING LTD.

Corp. Off: - SCO 673, 11nd Floor, Sector 70, Mohali
Phone No. 0172-4655654, 4655653, Email: rkmhousing@gmail.com
Fax: 0172-4655654, website: www.rkmhousing.com

ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਕਸਦ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਕੌਮ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੌਨੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸੀਮਤ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ 90% ਪਾਠਕਾਂ, ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਫਤ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅਗੋਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਜੋ 10% ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ 2 ਧੰਨਵਾਦਿ। ਜੋ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪਾਠਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਸਾਰੂ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਧੰਨਵਾਦਿ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਧੰਨਵਾਦਿ ਸਹਿਤ।

ਵਲੋਂ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ

ਦਾਨੀ ਸੱਜਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਸਾਫ ਸੁਖਦਾ ਨਿਰੋਆ ਸਮਾਜ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਹੱਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾਨੀ ਸੱਜਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੰਗਨ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ 2 ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ:- ਸੰਪਾਦਕ, ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, A/C No. 65077080586, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ, ਪੰਜਾਬ ਕਸ਼ਚੇਤੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

www.bhaiditsinghpatrika.com
ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਵਾਰ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ upload ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

ਹੁਣ ਲਓ ਬੱਚਤ, ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਬੀਮਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਇਕ ਹੀ ਪਲਾਨ ਵਿਚ।

ਪੰਜਾਬ

ਅੰਮਰ ਮਿਸ਼ਨ

ਐਂਡੋਵਮੈਂਟ ਪਲੱਸ

- ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਾਂਚ ਦੇ ਪ੍ਰਮੰਨਿਕ ਹੈ 10 ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ
 - ਸੁਪਾਂਸ਼ ਦੀ ਮੁੰਤਰ - 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 60 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ
 - ਛੇਡ ਦੇ 3 ਵਿਵਰਣਾਂ ਦੀ ਸਮੂਲਤਾ
 - ਗਾਟਾਂਗਿਟਾ ਅਦੇਸ਼ - ਬਲਸ਼ੰਸ਼ੀਅਤ (ਜਾਨ ਦੀ ਵਿਵਰਾਤਮਕ) 4 ਵਿਕਾਸਿਤ
 - ਵਟਕੇ / ਗਾਂਗਿਗ ਐਸੇ ਰਥਵਾਧੀਣ ਦੀ ਸਮੂਲਤਾ
 - ਦੁਰਘਟਾ ਲਾਡ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਟੀਨਲ ਇਲਾਨੇਸ ਰਾਈਭਰ ਮਹੱਤਵਾਂ

મારી જ કથા

⇒ ਭੇਟਕਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਸੂਨੀ ਮਹੀਨਣਾ ਦੇ ਥੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵ੍ਯੂਹਾਂ ਹੈ।
ਉਹ ਨਾਰ ਬਾਣੀ ਲਈ www.liicindia.in ਵਿੱਚ ਸੰਖ ਖੇਡ ਹਾਂ।

LIC

नार्टीफ इंसुरेंस कोर्पोरेशन ऑफ इंडिया
LIFE INSURANCE CORPORATION OF INDIA

卷之三

ਵੱਧੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪਰਮਜ਼ਿਤ ਮਹਿਤਪੁਰੀ
93161-33498, 0172-2609388

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇਗੀ ?

ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਨੇ ਇਸ ਅਹਿਮ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਮੌਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਨਿਸਚਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ, ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਪ੍ਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਸਾਰੂ ਸੌਚ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜੋ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ....

ਅਦਾਰਾ ਸਿਆ ਮਚਿਤਪਰਾ!
ਸਾਰਿ ਸਪਾਨਾਰ

ਨਾਨੀ ਸਿੰਘ ਮਰਨ
ਫੁਰ ਸਾਹਿਬ

ਦਿਵ ਸੁਦਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਸਾਰ
ਸਾਡ ਸਾਹਿਬ